

WAKOSTA?! OP EIGEN BENEN, OP NIEUWE BODEM

EEN STARTERSGIDS IN DUIDELIJKE TAAL VOOR IEDEREEN
DIE ZELFSTANDIG WIL WONEN

Het financiële en administratieve leven in België is complex. Informatie is versnipperd en moeilijk te vinden. Zeker voor (jonge) nieuwkomers die nog volop hun weg zoeken.

[BudgetInZicht \(BIZ\)](#) bundelt daarom alle essentiële informatie in **overzichtelijke fiches**, per thema en levensdomein.

Zo vind je snel wat écht relevant is: van inkomen en sociale rechten tot huurwaarborg, sparen en hulp bij schulden.

► Waarom deze fiches gebruiken?

- ✿ **Behapbare info:** Geen overload, maar duidelijke basisinformatie die je stap voor stap kan aanbieden.
- ✿ **Toegankelijk voor iedereen:** Met visuele ondersteuning, eenvoudige taal en verwijzingen naar extra hulp in verschillende talen.
- ✿ **Praktisch en flexibel:** Kies de fiche die past bij de situatie, print ze af en gebruik ze meteen.

► Voor wie?

Deze fiches zijn er voor **(jonge) nieuwkomers** die starten met zelfstandig wonen en hun weg zoeken in de bijhorende administratie en financiële keuzes. De info in klare taal helpt om drempels te verlagen, fouten te vermijden en financieel redzaam te worden.

Samen maken we complexe informatie eenvoudig en toegankelijk.

Gebruik de infofiches, zet mensen op weg en werk mee aan een sterke basis voor hun toekomst!

INHOUD

1. Budgetplan maken

2. Inkomen

- 3. Werken en loon
- 4. Zelfstandige activiteit
- 5. Werkloosheidsuitkering
- 6. Ziekte-uitkering
- 7. Leefloon

8. Sociale rechten, premies, toelagen

- 9. Verhoogde tegemoetkoming
- 10. Groeipakket
- 11. School en studies
- 12. Zorg en handicap

13. Administratie

- 14. Online administratie
- 15. De bank
- 16. Facturen betalen

17. Naar de dokter

- 18. Ziekenfonds
- 19. Verzekeringen voor je gezondheid

20. Wonen

- 21. Huren
- 22. Sociale woning
- 23. Verzekeringen
- 24. Energie Vlaanderen
- 25. Energie Brussel
- 26. Verhuizen

27. Winkelen

28. Vervoer

29. Telecom

30. Ontspanning

31. Verslaving en gokken

32. Online fraude

33. Kredieten en schulden

34. Sparen

35. Je familie

36. Belastingen

37. Nieuwkomer in België

? Hulp in je buurt

1. BUDGETPLAN

WAT IS EEN BUDGETPLAN?

Een budgetplan is een overzicht van het geld dat je krijgt (**inkomsten**) en het geld dat je betaalt (**uitgaven**).

Zo weet je:

- Waar geef ik geld aan uit?
- Heb ik genoeg geld?
- Hoeveel geld kan ik sparen?
- Moet ik besparen?

Wil je meer info? Bekijk het filmpje 'Budgetteren, wat is dat?'

link.budgetinzicht.be/video_budgetteren

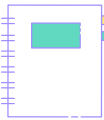
HOE MAAK IK EEN BUDGETPLAN?

Maak een budgetplan per week of per maand.

Je kan ook elke dag je betalingen noteren.

Elk jaar bekijk je het overzicht en plan je voor het volgende jaar.

Je kan kiezen hoe je je inkomsten en uitgaven bijhoudt:

 Op papier. In een schrift of met een voorbeeld.	link.budgetinzicht.be/budgetplanner_maand (Budgetplanner voor 1 maand)	
 Op de computer.	Excel: link.budgetinzicht.be/budgetplanner_excel Online: www.budgetinbeeld.be www.budgetplanner.be budgetplanner.wakosta.be	
 Op je gsm.	Wakosta?!-app Deze gratis budgetapp kan je makkelijk gebruiken. • Je hebt geen login nodig. • De app werkt zonder internet. • Er is geen reclame. • Je kan kiezen tussen Nederlands, Frans of Engels. link.budgetinzicht.be/wakosta_android link.budgetinzicht.be/wakosta_ios	android ios

Wil je meer info? Bekijk het filmpje 'Budgetteren, DIY'
link.budgetinzicht.be/video_budgetterenDIY

HEB IK GELD OVER?

Bereken het totaal van je inkomsten en je uitgaven.

Zijn je **inkomsten groter** dan je uitgaven?

Dan kan je **sparen**. Je zet geld apart voor later. zie fiche [sparen](#)

Zijn je **uitgaven groter** dan je inkomsten? Zoek een oplossing.

Heb je te weinig geld? Probeer je inkomen te verhogen. zie fiche [sociale rechten](#)

Heb je grote uitgaven? Probeer te besparen. zie fiche [winkelen](#) en [telecom](#)

Vind je het moeilijk om je budget te berekenen?

Hulp in je buurt:

- Ga naar het OCMW of de sociale dienst in je gemeente.
- Ga naar het CAW in je buurt.

zie fiche [OCMW/CAW](#)

2. INKOMEN

WAT IS MIJN INKOMEN?

Je inkomen is al het **geld dat je krijgt** om te kunnen leven.

Als je werkt, krijg je een **loon**.

Soms krijg je ook extra geld of voordelen via je werk.

Als je niet werkt, krijg je een **uitkering of vervanginkomen**.

Hoeveel geld je krijgt en welke dienst je betaalt, hangt af van **jouw situatie**.

Bijvoorbeeld:

- waarom je niet werkt of niet kan werken
- hoe lang je gewerkt hebt en hoeveel geld je toen verdiende
- of je alleen woont of samenwoont met je gezin of andere mensen

Ik werk. Ik heb werk gevonden.	Fiche Werk en loon	link.budgetinzicht.be/AT_werk	
Ik werk als zelfstandige.	Fiche Zelfstandige activiteit	link.budgetinzicht.be/AT_zelfstandige	
Ik kan geen werk vinden. Ik ben ontslagen.	Fiche Werkloosheid	link.budgetinzicht.be/AT_werkloos	
Ik ben ziek voor een lange tijd. Ik heb een handicap.	Fiche Ziekte-uitkering	link.budgetinzicht.be/AT_ziekteuitkering	
Ik heb geen ander inkomen. Ik heb geen geld om van te leven.	Fiche Leefloon	link.budgetinzicht.be/AT_leefloon	

EXTRA INKOMSTEN

Soms krijg je **extra geld** door je situatie. Dat noemen we **premies of toelagen**.
Bijvoorbeeld: Groeipakket voor kinderen. Of huurpremie.
Zie fiche [sociale rechten](#) of kijk op rechtenverkenner.be

Soms heb je **nog andere inkomsten**.

Bijvoorbeeld: Je verkoopt tweedehands via Vinted. Of je helpt iemand verhuizen en krijgt cash geld.

Deze inkomsten zijn **variabel**. Ze zijn niet elke maand hetzelfde. Noteer ze wel in je budgetplan.

3. WERKEN EN LOON

WIE KRIJGT EEN LOON?

Als je **werkt voor een baas**, krijg je een loon.

Je krijgt een **vast bedrag** per uur, per dag of per maand. Dit staat in je arbeidscontract.

MIJN ARBEIDS-CONTRACT

Een contract is een **afpraak tussen jou en je baas** of de organisatie waar je werkt.

Jullie zetten met twee je handtekening op elke pagina van het contract. Dit maakt het contract legaal.

In het contract staan:

- jouw gegevens (naam, geboortedatum, adres, ...)
- de gegevens van je werkgever, dat is je baas of de organisatie waar je werkt
- waar en wanneer je werkt
- hoeveel loon je krijgt

Er kunnen nog andere regels in staan.

Soms moet je ook een **arbeidsreglement** ondertekenen. Hierin staan de regels van je werkplek. Bijvoorbeeld: Hoe lang is de pauze? Wat moet je doen als je ziek bent?

Opgelet!

- Onderteken nooit een contract dat je niet goed begrijpt. Vraag hulp aan iemand die je vertrouwt.
- Werk nooit zonder contract. Hiervoor kan je een boete krijgen.

BRUTO VS. NETTO

In je contract staat je **brutoloon**.

Hier worden belastingen van afgetrokken:

- RSZ-bijdrage (= Rijksdienst voor Sociale Zekerheid)
- Bedrijfsvoorheffing, dit is een voorschot op je personenbelasting

Elk jaar berekent de belastings-dienst je totale belastingen.

Je moet extra betalen of je krijgt geld terug.

Zie fiche [belastingen](#)

Het geld dat je op je bankrekening krijgt, is je **nettoloon**.

NETTOLOON = BRUTOLOON - belastingen - sociale zekerheidsbijdragen

Meer info over je loonbrief:

link.budgetinzicht.be/budgetwijzer_loonbrief

Opgelet!

Soms trekt je werkgever **te weinig belastingen af** van je loon.

Je moet later nog veel belastingen betalen. Bijvoorbeeld: Je werkt op verschillende plekken (deeltijds werk).

Een groot bedrag in één keer betalen is moeilijker. Vraag je werkgever om genoeg RSZ en bedrijfsvoorheffing af te houden.

EXTRA VOORDELEN BIJ MIJN LOON

Als je werkt, krijg je soms **iets extra bij je loon**. Dit staat in je contract.

Dat kan **extra geld**, een korting of bonnen zijn.

Bijvoorbeeld: maaltijdcheques, om eten te kopen.

Dat kunnen ook **spullen** zijn.

Bijvoorbeeld: een telefoon of een auto om klanten te bereiken.

Je krijgt ook **vakantiegeld**. Meestal krijg je dit geld in de maand mei.

4. ZELFSTANDIGE ACTIVITEIT

WAT IS EEN ZELFSTANDIGE?

Een zelfstandige werkt voor zijn **eigen bedrijf**. Je hebt **geen baas**.
Jij beslist over je uren, je klanten, je loon en je winst.
Er zijn **specifieke regels** voor jou.

Soms noemen we jouw bedrijf, een **zaak of een onderneming**.

WELK SOORT BEDRIJF KIES IK?

Je kan je bedrijf **alleen** starten (eenmanszaak) **of met anderen** samenwerken (vennootschap).

Elk soort bedrijf heeft **eigen regels** over:

- hoeveel mensen er mogen werken
- aansprakelijkheid, dit is jouw verantwoordelijkheid wanneer er iets fout gaat
- boekhouding, dit is het budget van jouw bedrijf
- belastingen, dit is het geld dat je aan de overheid moet betalen

Meer info: link.budgetinzicht.be/Vlaio_startersgids

BELANGRIJKE ADMINISTRATIE

Wil je je eigen bedrijf starten? Breng dan deze dingen in orde:

- 1 Schrijf je in bij het **ondernemingsloket**.
Je krijgt een ondernemingsnummer. Dit is de officiële identiteit van je bedrijf.
Meer info: link.budgetinzicht.be/ondernemingsloket
- 2 Schrijf je in bij de **sociale verzekeringskas**. Dit is verplicht.
Je betaalt elke 4 maanden sociale bijdragen. Hoeveel je betaalt, hangt af van je inkomen.
Zo krijg je recht op sociale zekerheid [zie fiche gezondheid]. Bijvoorbeeld: ziekte-uitkering en pensioen.
- 3 Open een **aparte bankrekening** voor je bedrijf. zie fiche [de bank](#)
- 4 Vraag een **BTW-nummer** aan.
In België is je BTW-nummer hetzelfde als je ondernemingsnummer, maar dan met "BE" ervoor.
BTW is de belasting op toegevoegde waarde. Dit is niet verplicht voor alle activiteiten.
zie fiche [belastingen](#)
- 5 Betaal je **belasting**.

Als zelfstandige betaal je elk jaar belasting op je inkomen.

Hoeveel je betaalt, hangt af van je winst.

Bewaar alle facturen en rekeningen. Vraag hulp bij een boekhouder.

WAAR KAN IK HULP KRIJGEN?

Weet je niet hoe je alles in orde kan maken? Deze organisaties helpen jou:

	www.unizo.be/contact	Deze organisatie helpt en vertegenwoordigt zelfstandigen. Je krijgt van hen juridisch, financieel en administratief advies.
 Boekhouder	link.budgetinzicht.be/boekhouder-zoeken	Veel zelfstandigen werken met een boekhouder. Dit is een expert die je helpt met je administratie, belastingen en sociale bijdragen. De boekhouder zorgt dat alles correct is en op tijd betaald wordt.
	www.vlaio.be	Dit is een organisatie voor ondernemers in Vlaanderen. Je krijgt van hen info, hulp en advies. Je kan er ook subsidies krijgen.
	link.budgetinzicht.be/dyzo	Deze organisatie helpt zelfstandigen die het financieel moeilijk hebben. Ze geven gratis advies en begeleiding.

LET OP VOOR SCHIJNZELFSTANDIGHEID

Als zelfstandige mag je niet werken voor een baas. Dit betekent:

- Jij kiest wanneer je werkt.
- Jij kiest waar en hoe je werkt.
- Je hebt een contract voor een opdracht.

Soms vraagt een baas jou om als zelfstandige te werken. Dat is schijnzelfstandigheid. Jij en je baas kunnen een boete krijgen.

Hoe herken je schijnzelfstandigheid?

- Je baas controleert je werk.
- Je moet vaste uren volgen.
- Je gebruikt materiaal van je baas.

Bijvoorbeeld: fietskoerier

5. WERKLOOSHEIDSUITKERING

WIE KAN EEN WERKLOOSHEIDSUITKERING KRIJGEN?

Wil je werken, maar vind je geen werk?
Ben je net ontslagen?

Dan kan je een werkloosheidsuitkering krijgen.

Je moet **minimaal 1 jaar gewerkt** hebben.

Opgelet! Heb je zelf ontslag genomen?

Dan heb je geen recht op een werkloosheidsuitkering.

Bekijk of je een leefloon kan krijgen. zie fiche [leefloon](#)

Je krijgt **maximaal 2 jaar** een uitkering.

Heb je **net een diploma** en zoek je werk? Na 6 maanden werk zoeken krijg je een uitkering voor maximaal 1 jaar. Dit noemen we **beroepsinschakelingsuitkering**.

HOE VRAAG IK EEN WERKLOOSHEIDSUITKERING AAN?

Dit kan in 3 stappen

1

► in Vlaanderen

Schrijf je in bij de **VDAB**.

Dit is de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding.
Zij helpen je werk vinden.

samen sterk voor werk

Wat doet de VDAB. Bekijk de video in jouw taal.

link.budgetinzicht.be/video_vdab

► in Brussel

Schrijf je in bij **Actiris**.

Dit is de openbare dienst voor werkzoekenden en werkgevers
in het Brussels Gewest. Zij helpen je werk vinden.

www.actiris.brussels

link.budgetinzicht.be/video_actiris

2 Met de brief van de VDAB of Actiris ga je naar:

- Ofwel **de HVW (= hulpkas voor werkloosheidsuitkering)**. Dit is gratis. hvw-capac.fgov.be/nl

- Ofwel een **vakbond**. Jij kiest een vakbond: [ABVV](#), [ACV](#) of [ACLVB](#). Je betaalt lidgeld.

Zij maken je dossier in orde.

3 De **RVA (= Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening)** **beslist** over jouw dossier en **betaalt** jouw uitkering.

Voor Franstaligen is dit **ONEM** (= Office national de l'emploi)

De RVA legt regels op en mag je controleren.
link.budgetinzicht.be/rva_werkloosheid
Opgelet! Dit is zeer moeilijke taal.

HOEVEEL UITKERING KRIJG IK?

Het bedrag van je uitkering **hangt af van**:

- je laatste loon
- je gezinssituatie (alleenstaand, samenwonend of gezinshoofd)
- hoe lang je al werkloos bent

Hoe langer je werkloos bent, hoe minder geld je krijgt.

6. ZIEKTE-UITKERING

WIE KAN EEN ZIEKTE-UITKERING KRIJGEN?

Kan je een lange tijd **niet werken**

- omdat je ziek bent
- of omdat je een ongeval had?

Vraag een ziekte-uitkering bij het **ziekenfonds** (= mutualiteit).

Krijg je een baby en kan je niet werken? Zoek je werk en ben je ziek?
Dan kan je ook een ziekte-uitkering krijgen.

HOE VRAAG IK EEN ZIEKTE-UITKERING AAN?

- 1 Verzamel alle papieren voor het ziekenfonds.
zie fiche [ziekenfonds](#)

Het ziekenfonds heeft deze informatie nodig:

- ▶ diagnose
 - Waarom kan je niet werken?
 - Welke ziekte heb je?
- ▶ periode van arbeidsongeschiktheid
Hoe lang kan je niet werken?
- ▶ doktersattest
Een bewijs van de dokter dat je niet kan werken.

Opgelet!

Stuur een bericht naar je werkgever dat je ziek bent.

Verklaring van arbeidsonderbreking
Ondergetekende, Doctor in de Geneeskunde,
verklaart heden persoonlijk te hebben
ondervraagd en onderzocht

.....

en hem (haar) onbekwaam te hebben bevonden
om:

☐ arbeid te verrichten
☐ de lessen te volgen
☐ aan de turnlessen deel te nemen
☐ aan de zwemlessen deel te nemen
☐ zware krachtspanningen te leveren

.....

van tot inbegrepen

wegens:

☐ ziekte
☐ een ongeval, hem/haar overkomen op

☐ een heelkundige ingreep
☐ verlenging

.....

Zich buitenshuis begeven:

☐ toegestaan
☐ verboden

.....

Dr. xxxxxxxx
Straat nr.
Postcode Stad
Tel. 123/45 67 89
12/3456/789/101

Datum:

handtekening:

- 2 Doe **zo snel mogelijk een aanvraag** bij het ziekenfonds.

Contract	Hoeveel tijd heb je om je ziekte-uitkering aan te vragen?
Interimcontract: Je hebt geen vast werk.	7 dagen
Arbeider: Je doet fysiek werk.	14 dagen
Bediende: Je doet administratief werk.	28 dagen
Zelfstandige: Je hebt een eigen bedrijf.	Vanaf de eerste dag dat je niet kan werken, als je minstens 8 dagen niet kan werken door ziekte of ongeval.

Is jouw aanvraag te laat? Dan krijg je 10% minder uitkering voor die periode.

Belangrijk: Stop de papieren niet in de brievenbus van je ziekenfonds. **Breng ze binnen in het kantoor.** Vraag een bewijs dat je de papieren hebt afgegeven.

- 3 Ga naar de **dokter van je ziekenfonds**.
Die dokter onderzoekt jou en zegt hoe lang je niet kan werken. Bezorg de papieren van de dokter aan het ziekenfonds. Zij berekenen hoeveel uitkering je krijgt.
- 4 Je krijgt je **uitkering** elke 14 dagen.

WANNEER STOPT MIJN ZIEKTE-UITKERING?

- ▶ Kan je terug werken **na de datum op je doktersattest**? Het ziekenfonds stopt je uitkering vanzelf.
- ▶ Kan je **sneller terug werken**? Vertel dit aan je ziekenfonds. Zij stoppen je uitkering.
- ▶ Ben je **langer ziek**? Ga naar de dokter voor een nieuw attest. **Vraag een verlenging** van je uitkering bij je ziekenfonds.
- ▶ Kan je **langer dan een jaar** niet werken? Dan krijg je een invaliditeitsuitkering.
- ▶ Kan je **deeltijds** terug werken? Vraag aan de arts van het ziekenfonds of je mag werken. Dit heet **progressieve tewerkstelling**.
- ▶ Kan je **nooit meer werken** omdat je een handicap hebt? Vraag hulp aan je ziekenfonds voor een **andere uitkering**.

HOVEEL UITKERING KRIJG IK?

Het bedrag van je ziekte-uitkering hangt af van:

- je loon voor je ziekte
- je statuut (werknemer, werkloze of zelfstandige)
- hoeveel dagen je hebt gewerkt
- je familie
- hoe lang je ziek bent

Opgelet! Op je ziekte-uitkering moet je ook belasting betalen. Dit staat in je personenbelasting. zie fiche [belastingen](#)

7. LEEFLOON

WIE KAN EEN LEEFLOON KRIJGEN?

Heb je niet genoeg geld om van te leven? Dan kan je een leefloon aanvragen.

Dit zijn de regels:

- ▶ Je verblijft **legaal** in België.

Je verblijfspapieren mogen niet oud of vervallen zijn.
Controleer de datum op je verblijfskaart.

- ▶ Je bent **18 jaar of ouder**.

Ben je jonger dan 18 jaar?
Dan kan je enkel een leefloon krijgen als:

- je getrouwd bent
- je een kind (ten laste) hebt
- je zwanger bent

- ▶ Je **werkt** of **zoekt naar werk**.

Kan je niet werken, omdat je studeert of ziek bent? Dan zijn er andere regels.

- ▶ Je hebt **geen recht op een andere uitkering**.

Kan je een andere uitkering krijgen, bijvoorbeeld een werkloosheidsuitkering?
Dan krijg je geen leefloon.

HOE VRAAG IK EEN LEEFLOON AAN?

- 1 Ga naar het **OCMW (= CPAS) of de sociale dienst** in de gemeente waar je woont.
- 2 Het OCMW **onderzoekt** jouw situatie.
Ze doen een sociaal onderzoek. Ze controleren de **regels**. Vaak komt een maatschappelijk assistent langs bij je thuis.
Het **bijzonder comité** voor de sociale dienst van het OCMW beslist of je een leefloon krijgt.
- 3 Je krijgt het **leefloon**.
Je maakt **afspraken** met je maatschappelijk assistent zodat je een ander inkomen kan vinden.

HOEVEEL LEEFLOON KRIJG IK?

Het bedrag hangt af van je **gezinssituatie**.

Er zijn **3 categorieën**:

- Je woont alleen
- Je woont samen met een andere persoon die ouder is dan 18 jaar
- Je woont samen met kinderen die jonger zijn dan 18 jaar en zorgt voor hen

Meer info over de bedragen vind je hier: link.budgetinzicht.be/leefloon_bedrag

8. SOCIALE RECHTEN, PREMIES, TOELAGEN

WAT ZIJN SOCIALE RECHTEN?

Sociale rechten wil zeggen: mensen krijgen **hulp van de overheid** wanneer dat nodig is. Soms kan je **extra geld** krijgen door jouw situatie. Dit zijn **premies** en **toelagen**. Soms kan je **korting** of **gratis hulp** krijgen. Bijvoorbeeld: korting op het openbaar vervoer. Deze diensten van de overheid kunnen je hulp geven

PREMIES EN TOELAGEN

Soms krijg je extra geld door jouw situatie:

- ▶ Een premie is extra geld dat je één keer krijgt voor een afgesproken doel. Bijvoorbeeld: Je koopt een apparaat dat weinig elektriciteit verbruikt.
- ▶ Een toelage is extra geld dat je regelmatig krijgt voor een specifieke situatie.

Bijvoorbeeld:

- Ik verdien weinig geld.
- Ik heb kinderen.
- Ik heb veel medische problemen.

Deze fiches geven uitleg over sociale rechten:

Ik heb een laag inkomen.	Fiche <u>verhoogde tegemoetkoming</u>	link.budgetinzicht.be/AT_VT
Ik ben zelf minderjarig (-18j) en ik heb kinderen.	Fiche <u>groepakket</u>	link.budgetinzicht.be/AT_groepakket
Ik ga naar school of volg een opleiding. Mijn kinderen gaan naar school.	Fiche <u>school en studies</u>	link.budgetinzicht.be/AT_schooltoelage
Ik heb een handicap of medische problemen.	Fiche <u>zorg en handicap</u>	link.budgetinzicht.be/AT_SRhandicap

Op www.rechtenverkenner.be vind je een **overzicht van alle sociale rechten** in België.

HOE VRAAG IK MIJN SOCIALE RECHTEN AAN?

Vraag aan je **maatschappelijk assistent of je ziekenfonds** (= mutualiteit) **welke** sociale rechten je kan krijgen.

Vraag of je het extra geld **zelf** moet aanvragen, of dat je het **automatisch** krijgt.
De aanvraagprocedure is verschillend.

Soms heb je een **bewijs** nodig dat je **weinig geld** hebt. Vraag van wie je dit bewijs of papier kan krijgen.

9. VERHOOGDE TEGEMOETKOMING

WAT IS EEN VERHOOGDE TEGEMOETKOMING?

Verhoogde tegemoetkoming is een sociaal statuut voor mensen met weinig geld. Je krijgt **extra korting** en voordelen. Je betaalt minder voor de dokter en voor medische kosten:

- Een afspraak bij de dokter is goedkoper. Je betaalt maximum € 1,5. Dit komt door de **derdebetalersregeling**.
- Je betaalt minder voor medicatie in de apotheek.
- Als je in het ziekenhuis moet blijven, kost dat minder.
- Je krijgt extra voordelen van je ziekenfonds. Bijvoorbeeld: Je kan goedkoper naar de psycholoog.
- Soms betaal je ook minder voor thuis-verpleging.

WIE KRIJGT EEN VERHOOGDE TEGEMOETKOMING?

Het recht op verhoogde tegemoetkoming is voor mensen met een laag inkomen.

Krijg je een **uitkering van de overheid**? Bijvoorbeeld: je krijgt leefloon. Je krijgt **automatisch** een verhoogde tegemoetkoming van het **ziekenfonds** (= mutualiteit).

Krijg je **geen uitkering**, maar heb je **wel een laag inkomen**?

Je moet **zelf** een verhoogde tegemoetkoming **aanvragen via je ziekenfonds**. Jij moet bewijzen dat je een laag inkomen hebt. Het is belangrijk dat je alle informatie over je gezin en inkomen aan je ziekenfonds vertelt.

Twijfel je? Vraag hulp bij je ziekenfonds. zie fiche [ziekenfonds](#)

Bekijk de website van de overheid voor meer info: link.budgetinzicht.be/VT

Opgelet Onderaan de **sticker van je mutualiteit** staat een code.

Eindigt het getal op 1? Dan heb je recht op een verhoogde tegemoetkoming. Neem altijd een sticker van je mutualiteit mee als je naar de dokter gaat.

ANDERE VOORDELEN VAN EEN VERHOOGDE TEGEMOETKOMING

Je krijgt ook **veel andere kortingen** als je een verhoogde tegemoetkoming hebt:

- Je betaalt minder belastingen.
- Je krijgt korting op het openbaar vervoer. Toon je identiteitskaart als je een abonnement koopt bij de bus, tram of trein.
zie fiche [vervoer](#)
- Hulp bij energie: Geld voor verwarming en een gratis energiescan.
- Het Sociaal Tarief voor energie: Je betaalt de laagste prijs voor elektriciteit en gas
zie fiche [energie Vlaanderen](#)
- Je krijgt soms extra hulp van de gemeente.
Bijvoorbeeld: korting voor een sport abonnement of de aankoop van vuilniszakken.
- Je krijgt soms extra korting bij cultuur.
Bijvoorbeeld: korting in het museum of de bibliotheek.

10. GROEIPAKKET

WAT IS HET GROEIPAKKET?

Het Groeipakket is geld dat elk kind krijgt.
Soms noemen we dit **kindergeld** of **kinderbijslag**.

Je krijgt **elke maand** een **basisbedrag**.
Afhankelijk van je situatie krijg je ook **extra premies of toelagen**.

Hoeveel geld je krijgt, verschilt voor elk kind.
Meer info over het basisbedrag link.budgetinzicht.be/groeipakket_bedrag

WIE KRIJGT EEN GROEIPAKKET?

Jijzelf of je kind moeten aan deze **voorwaarden** voldoen:

- Het kind mag maximaal 18 jaar oud zijn.
- Ben je tussen 18 en 25 jaar oud? Dan kan je toch geld krijgen als je extra regels volgt. Meer info link.budgetinzicht.be/groeipakket18+
- Het kind moet officieel in Vlaanderen wonen.
- Het kind moet wettig in België verblijven voor 3 maanden of meer.

Lees alle voorwaarden link.budgetinzicht.be/groeipakket-wie

Het Groeipakket wordt meestal **betaald** aan de **ouders**.

Een **kind** kan **zelf** geld krijgen als:

- het niet bij de ouders (of opvoeders) woont
- het minstens 16 jaar is

Opgelet! Krijg je een leefloon én een Groeipakket voor jezelf?

Dan wordt het groeipakket afgetrokken van je leefloonbedrag. Je krijgt minder leefloon.

VAN WIE KRIJG IK EEN GROEIPAKKET?

Er zijn 5 organisaties die het Groeipakket uitbetalen in Vlaanderen.
Je kiest zelf bij welke organisatie je inschrijft.

- Infino
- Kidslife Vlaanderen
- MyFamily
- Parentia
- FONS (automatisch als je niet kiest)

11. SCHOOL EN STUDIES

In België kan elk kind naar school.

HOEVEEL KOST SCHOOL?

De **kleuter- en lagere school** is **gratis**.

Je betaalt geen inschrijvingsgeld. Schoolmateriaal krijg je van de school.

Voor **extra activiteiten zoals uitstappen en opvang** kan de school geld vragen.

Die kosten moeten binnen de **maximumfactuur** blijven. De school mag jaarlijks nooit meer geld vragen.

In het **secundair** onderwijs (= middelbare school) betaal je **geen inschrijvingsgeld**. Je betaalt **wel schoolkosten**. Bijvoorbeeld voor boeken, uitstappen of werkmateriaal. Hoeveel je moet betalen, hangt af van je studierichting en je school.

SCHOOLBONUS

Elk kind krijgt een schoolbonus als het recht heeft op een Groeipakket zie fiche [groeipakket](#)

Je krijgt dit geld samen met het Groeipakket in **augustus**. Dit is **automatisch**. Je moet dus geen aanvraag doen.

Hoe ouder het kind wordt, **hoe meer geld** je krijgt. Hier vind je de exacte bedragen: link.budgetinzicht.be/schoolbonus

SCHOOLTOESLAG

Heb je een **laag inkomen**? Gaat je kind naar school? Of ga je zelf naar school? Dan krijg je schooltoeslag.

Die krijg je **automatisch** tussen augustus en december.

Opgelet!

Woon je **niet** in Vlaanderen? Je moet een schooltoeslag aanvragen. Bijvoorbeeld: Woon je in Brussel en ga je naar een Nederlandstalige school? Vraag je schooltoeslag bij de organisatie die je Groeipakket betaalt.

Hoeveel schooltoeslag krijg je? Dat hangt af van

- je studierichting
- je leeftijd (maximum 25 jaar)
- je gezin
- je inkomen

Bekijk de berekening van de schooltoeslag: link.budgetinzicht.be/schooltoeslag

Opgelet!

Ga je weinig naar school? Stop je met school?

Je moet het geld van de schooltoeslag voor 1 jaar terugbetalen.

Daarom moet je schooltoeslag terug betalen:

link.budgetinzicht.be/schooltoeslag-terugbetaling

STUDIETOELAGE

Studeer je aan een **universiteit of hogeschool**?

Dan kan je een studietoelage aanvragen.

Je krijgt geld om je **studiekosten** te betalen. Bijvoorbeeld: studieboeken of je busabonnement.

Je kan de studietoelage **digitaal** aanvragen: link.budgetinzicht.be/studietoelage

Krijg je een studietoelage? Dan betaal je ook minder inschrijvingsgeld.

Hoeveel studietoelage krijg je?

Dat hangt af van je situatie en je studierichting.

Belangrijk!

- Ook als je ouder bent dan 25 jaar kan je een studietoelage krijgen.
- Krijg je een leefloon? De studietoelage komt extra bij je leefloon.

12. ZORG EN HANDICAP

Heb jij een **handicap**? Of heeft jouw kind een handicap?

Dit kan een **invloed** hebben **op je budget**:

- je kan soms minder werken en dus minder geld verdienen,
- je moet soms extra geld betalen voor de extra zorg die je nodig hebt.

Er bestaan **verschillende tegemoetkomingen** voor kinderen en volwassenen met een handicap. Met dit **extra geld** kan je de **extra kosten** betalen die je hebt door de handicap.

Je vindt meer info op deze websites:

Ik woon in België	 Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid DG Personen met een handicap	https://handicap.belgium.be/
Ik woon in Vlaanderen	 VAPH VLAAMS AGENTSCHAP VOOR PERSONEN MET EEN HANDICAP	www.vaph.be
Ik woon in Brussel	 handicap brussels	www.handicap.brussels
Ik spreek niet goed Nederlands	 Bijzonder budget	www.bijzonderbudget.be

Vraag **hulp en informatie** bij één van deze diensten:

- ▶ je ziekenfonds (= mutualiteit) zie fiche [ziekenfonds](#)
- ▶ de Dienst Ondersteuningsplan (DOP):
www.dienstondersteuningsplan.be

- ▶ een gebruikersorganisatie. Bekijk de lijst: link.budgetinzicht.be/handicap-hulp

Zij zoeken samen met jou uit op welke tegemoetkoming(en) je recht hebt.

13. ADMINISTRATIE

ADMINISTRATIE, WAT IS DAT?

Administratie is:

- brieven en facturen lezen en sorteren
- belangrijke brieven en facturen bewaren
- facturen op tijd betalen

Administratie kan moeilijk zijn.

Zeker als je nieuw bent in België of weinig Nederlands kent.

Je krijgt brieven en facturen op verschillende manieren:

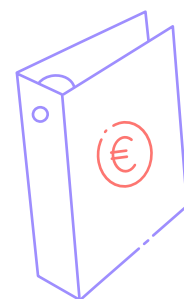
- **digitaal**, bijvoorbeeld in je mailbox of via een app
- **op papier**, bijvoorbeeld in je brievenbus of aan het loket

Daarom is het belangrijk dat je je administratie **goed bijhoudt**.

Zo heb je overzicht en vermijd je problemen.

HOE HOUD IK OVERZICHT OP MIJN ADMINISTRATIE?

- ▶ Controleer elke dag je brievenbus en je mailbox. Kijk of je belangrijke brieven of facturen kreeg.
- ▶ Bewaar alles op een vaste plek.
Leg je brieven en facturen altijd op dezelfde plaats. Bijvoorbeeld in een map, doos of kast.
- ▶ Bewaar digitale documenten in een map op je computer, op je smartphone of in je mailbox. Je kan documenten ook downloaden en printen.
- ▶ Sorteert je documenten. Dit kan:
 - op thema. Bijvoorbeeld: map voor verzekeringen, map voor wonen, map voor schoolfacturen ...
 - op datum. Bijvoorbeeld: facturen van maart, facturen van april, ...
- ▶ Controleer regelmatig je bankrekening.
Weet je waar je geld naartoe gaat?
Kloppen alle inkomsten en uitgaven?

14. ONLINE ADMINISTRATIE

Steeds meer brieven en documenten krijg je **online via websites en apps**.
Om in te kunnen loggen op die websites en apps, heb je je **identiteitskaart of ItsMe** nodig.

HOE WERKT ITSME?

Met Itsme kan je online **bewijzen wie je bent**. Dat is **veilig** en gemakkelijk.

Wat heb je nodig om een account te maken?

- een Belgische identiteitskaart
- een smartphone
- een account
- een pincode

Volg de stappen op de website van ItsMe om je account aan te maken.

link.budgetinzicht.be/itsme

Je kan **ItsMe gebruiken** om :

- in te loggen op een website van de overheid. Bijvoorbeeld: www.burgerprofiel.be.
- in te loggen in de app van je bank.
- in te loggen op websites van bedrijven. Bijvoorbeeld: je energieleverancier.
- officiële documenten digitaal te ondertekenen.

WELKE INFO VIND IK ONLINE?

Er zijn verschillende websites en apps waar je belangrijke documenten kan vinden.

Bijvoorbeeld:

Platform	Welke info vind ik hier?	Voorbeelden	Hoe log ik in?
 www.doccle.be	Documenten van bedrijven	Je loonbrief, je energiefactuur, je verzekering, ...	Met je account. Gebruik je identiteitskaart en kaartlezer, Itsme of gebruikersnaam en wachtwoord
 myebox.be	Officiële brieven van de overheid	Je belastingbrief, belangrijke brieven van het OCMW, ...	Met je identiteitskaart en kaartlezer of Itsme

Platform	Welke info vind ik hier?	Voorbeelden	Hoe log ik in?
 www.burgerprofiel.be	Info van de Vlaamse Overheid	Attesten, premies, geboorteakte, leerkrediet, ...	Identiteitskaart of ItsMe
 www.myminf.be	Info over je belastingen	Je belastingaangifte, je aanslagbiljet, ...	Identiteitskaart of ItsMe
 www.mijngezondheid.belgie.be	Info over je gezondheid	Voorschriften, vaccinaties, ...	Identiteitskaart of ItsMe

Kijk regelmatig op deze websites. Zo mis je geen belangrijke brieven.

VEILIG ONLINE

Wanneer je online inlogt en documenten bekijkt, is het belangrijk om veilig te werken.

- Gebruik sterke wachtwoorden met letters, cijfers en symbolen.
- Deel je wachtwoord nooit met iemand anders.
- Let op voor phishing. Dit zijn valse mails.
- Log altijd uit van websites als je ze niet meer gebruikt.
Doe dit zeker op een publieke computer of tablet.

zie fiche [online fraude](#)

15. DE BANK

WAT DOET EEN BANK?

Een bank doet verschillende dingen. Via de bank kan jij:

- je (spaar)geld veilig bewaren.
- betalen zonder cash geld. Bijvoorbeeld met een app op je smartphone.
- geld ontvangen. Bijvoorbeeld je loon van je werkgever.
- een verzekering afsluiten. zie fiche [verzekeringen](#)

In België heb je een **bankrekening** nodig. Bijvoorbeeld, wanneer je een huurcontract tekent.

Open een **zichtrekening**. Je krijgt een bankkaart. Kies een **debetkaart** waarbij je niet onder nul kan gaan. Zo maak je geen schulden bij de bank.

Meer info: link.budgetinzicht.be/bankkaarten

Met je kaart kan je betalen in een fysieke winkel of online via bancontact. Je kan ook cash geld afhalen aan een automaat of ATM. zie fiche [facturen betalen](#)

EEN BANK KIEZEN

In België kan je klant worden bij verschillende banken.

Denk na welke diensten van de bank je wilt gebruiken. Kies wat jij belangrijk vindt.

Bijvoorbeeld:

- Is er een kantoor van de bank in mijn buurt?
- Hoeveel kost een rekening en een bankkaart?
- Heeft de bank een gratis rekening voor jongeren?
- Kan ik in het buitenland betalen met mijn bankkaart?

Tips om een bank te kiezen: link.budgetinzicht.be/banken

WAT IS EEN BASISBANKDIENST?

Soms wil de bank jou geen rekening geven.

Bijvoorbeeld: Je vroeg asiel of internationale bescherming. Je hebt alleen een oranje kaart (AI).

Elke bank moet jou een basisbankdienst geven. Dit is **een rekening om betalingen te doen**.

Dit kost geld.

Meer info over de basisbankdienst link.budgetinzicht.be/basisbankdienst

DIGITAAL BANKIEREN

Je kan online je bank en betalingen volgen. Dit kan via je computer, tablet of smartphone.

- Check je saldo. Dit is het geld dat op je rekening staat.
- Controleer je betalingen. Je vindt een lijst met hoeveel en aan wie je betaalde.
- Contacteer je bank.

▶ Via de website van de bank

Surf naar de website van je bank.

Je moet inloggen met je bankkaart en kaartlezer. Je kan ook inloggen via Itsme.

Hier kan je alle informatie over je geld en je bank vinden.

▶ Via de app van je bank

Download de app op je tablet of smartphone. Je moet eerst een account maken met je bankkaart en kaartlezer of via Itsme.

Maak een geheime code. Dit kan ook een vingerafdruk zijn.

Elke keer als je de app gebruikt moet je opnieuw inloggen met je code.

Bekijk de video over je bank-app gebruiken

link.budgetinzicht.be/video_onlinebankieren

▶ Gevaren van digitaal bankieren

Je online bank is veilig. Je moet altijd een code ingeven.

Soms probeert iemand jouw bankgegevens of geld te stelen. Dat noemen we phishing.

Bescherm je bankgegevens:

- Deel nooit je code of paswoord.
- Log altijd uit op je computer, tablet of smartphone.
- Controleer de transacties op je rekening. Klopt alles?
zie fiche [online fraude](#)

Is je bankkaart gestolen? Denk je dat iemand van jouw rekening steelt?

Bel **CardStop** via **078 170 170**. Je rekening wordt nu geblokkeerd.

Contacteer je bank.

16. FACTUREN BETALEN

WAT STAAT ER OP EEN FACTUUR?

Een factuur is een rekening voor iets wat je gekocht of gebruikt hebt.

Factuur

Factuurnummer 2018-0006
Factuurdatum 28/02/2018
Leverdatum 30/03/2018
Vervaldatum 30/03/2018

1 **Promowall bvba**
Hoofdstraat 292
B-1120 Brussel
BTW BE 0123.456.749
T. 08 212 12 12
BE 002-00300400-50
www.promowall.be
info@promowall.be

2 **sbb**
SBB Accountants & Adviseurs
T.a.v. marketingverantwoordelijke
Diensteweg 32 1a
B-3000 Leuven
BTW BE 0420.170.841
Klantnr. 1

Aantal	Omschrijving	Bedrag	Totaal	BTW
1x	Doek voor Flexwall (B 340 x H 230 cm)	385,00 €	385,00 €	21 %
1x	Korting 30%	-115,50 €	-115,50 €	21 %
1x	Doek voor Flexwall (B 230 x H 235 cm)	341,00 €	341,00 €	21 %
1x	Korting 30%	-102,30 €	-102,30 €	21 %
1x	Leveringskosten	20,00 €	20,00 €	21 %
Subtotaal		528,20 €	528,20 €	
BTW 21%		110,92 €	110,92 €	
Totaal		639,12 €	639,12 €	

8 **Betalen voor 30.03.2018 op rekeningnummer BE 002-00300400-50 met vermelding: +++123/4567/89012+++**

9 **U wordt vriendelijk verzocht om te voldoen aan bovenstaand bedrag binnen de vooropgestelde betalingstermijn.**

Wat staat er?	Wat is het?	Wat moet ik doen?
1 Afzender	De naam en gegevens van het bedrijf dat de factuur stuurt.	Controleer de gegevens
2 Jouw gegevens	Jouw naam en adres. Soms ook je klantnummer.	Controleer of de factuur op jouw naam staat. Betaal geen factuur met foute gegevens.
3 Factuurnummer	Het nummer van deze factuur.	Je moet niets doen.
4 Factuurdatum	De factuur is gemaakt op deze datum.	Je moet niets doen.
5 Vervaldatum	Op deze datum moet je ten laatste betalen.	Betaal op tijd. Soms is de vervaldatum een tijd na de factuurdatum. Bijvoorbeeld: twee weken.

Wat staat er?	Wat is het?	Wat moet ik doen?
6 Bedrag	Hoeveel je moet betalen.	Betaal het volledige bedrag, met de belastingen (BTW) erbij.
7 Omschrijving	Het product of de dienst die je moet betalen. Bijvoorbeeld: internet of reparatie sanitair.	Controleer of dit correct is. Betaal niet voor producten of diensten die je niet kreeg.
8 Betalingsgegevens ▶ IBAN ▶ BIC/SWIFT-code	IBAN is het rekeningnummer van het bedrijf. Het begint met BE en daarna 14 cijfers. BIC/SWIFT-code is het nummer van de bank van het bedrijf.	Noteer het rekeningnummer op je overschrijving. Meestal heb je de BIC-code niet nodig.
9 Gestructureerde mededeling	Deze code koppelt jouw betaling automatisch aan de correcte factuur. De code ziet er zo uit +++123/4567/89012+++	Vul de code in op de overschrijving. Controleer of alles correct is.

WAT ALS IK EEN FACTUUR NIET GOED BEGRIJP?

Een factuur is soms moeilijk.

Zijn er **woorden** die je **niet goed begrijpt**?
Gebruik de **app Lees Sempel**.

- 1** **Download** en open de app.
Je kan de app in verschillende talen gebruiken. Bijvoorbeeld: Engels of Arabisch.
- 2** Maak een **foto** van je factuur of brief.
Heb je meer pagina's? Je kan meer foto's tegelijk doorsturen.
- 3** Klik op **'Versimpel de brief'**.
De brief wordt in makkelijke taal samengevat.
- 4** Vind je lezen moeilijk? Klik op **'Lees voor'**.
Je kan de samenvatting horen.

Begrijp je de factuur niet? Staat op de factuur een fout?

- Contacteer het bedrijf. Vraag uitleg.
- Vraag hulp aan iemand die je kent.
- Vraag hulp bij CAW, OCMW of een organisatie in jouw buurt.

HOE KAN IK EEN FACTUUR BETALEN?

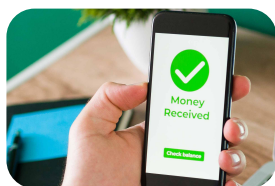
Je kan op verschillende manieren betalen.

Betalen met je bankkaart.

Je kan **in de winkel** betalen met je kaart. Dit noemen we bancontact. Scan je kaart. Vul je code in.

Je kan online betalen met je kaart. Je hebt een kaartlezer nodig. Dit krijg je van jouw bank.

Betalen met je een app.

Log in op de app van je bank. Kies **overschrijving** of betaling. Vul alle gegevens van de factuur in. Bevestig de betaling met je code.

Open de app van je bank of de app Payconiq. Kies je scanner. Scan de **QR-code** op je factuur. Controleer of alle gegevens correct ingevuld zijn. Bevestig de betaling met je code.

Betalen via de computer.

Log in op de website van je bank. Kies voor **overschrijving** of betaling. Vul alle gegevens van de factuur in. Bevestig de betaling.

Betalen via een overschrijvingsformulier.

Ga met je ingevuld overschrijvingsformulier naar de bank. Je kan via de automaat je overschrijving doen. Je kan hulp vragen aan iemand van de bank. Je betaalt **extra kosten**.

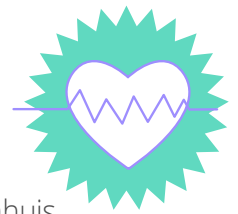

Betalen met cash geld.

In een winkel kan je ook met **cash** betalen. Dit zijn munten en biljetten. Opgelet! Je kan niet overal met cash betalen.

Meer info over je bank en rekeningen: zie fiche [de bank](#)

17. NAAR DE DOKTER

Ben je ziek of had je een ongeval? Dit kost veel geld, bijvoorbeeld de dokter en het ziekenhuis.

Met deze tips betaal je minder.

Let op! Ben je lange tijd ziek? Heeft je ongeval grote gevolgen? Je hebt misschien recht op

- een ziekte-uitkering zie fiche [ziekte-uitkering](#)
- een invaliditeitsuitkering. Vraag hulp aan je ziekenfonds (= mutualiteit).
- een extra premie zie fiche [zorg en handicap](#)

Contacteer altijd je werkgever of maatschappelijk assistent als je lange tijd niet kan werken. Vraag hulp aan je ziekenfonds.

NEEM EEN ZIEKTEVERZEKERING

Deze verzekering is verplicht in België. Je moet klant zijn bij een ziekenfonds of de hulpkas. De verzekering betaalt een deel van je kosten bij de dokter, in het ziekenhuis of bij de apotheek. zie fiche [ziekenfonds](#)

KIES EEN VASTE HUISDOKTER

Als je ziek bent, maak je een afspraak bij de dokter in je buurt. Dit noemen we een **huisdokter**.

Je gaat naar de dokter in een praktijk, groepspraktijk, medisch huis of wijkgezondheidscentrum. Soms komt de dokter bij jou thuis. Dit kost meer.

Ga altijd naar **dezelfde huisdokter**. Die vaste huisdokter maakt een **globaal medisch dossier** (GMD).

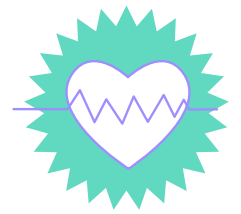
- De dokter heeft een **goed overzicht** van je gezondheid.
- De dokter kent de **medicatie** die jij neemt.
- Je betaalt **minder remgeld** bij jouw vaste huisdokter.

Let op! Heb je dringend een dokter nodig? Ga naar de **huisartsenwachtpost** of de spoeddienst van het ziekenhuis. Dit kan zonder afspraak.

BETAAL ENKEL REMGELD

De dokter, tandarts of apotheek kunnen kiezen voor de **regeling voor derde betalende**:

- Jij betaalt enkel het remgeld. Dit is een deel van de kosten van je afspraak bij de dokter.
- Het ziekenfonds betaalt de rest van de kosten rechtstreeks aan de dokter.

Hoeveel remgeld betaal je?

- ▶ Heb je verhoogde tegemoetkoming?
 - ✿ Dan is de regeling voor derde betalers verplicht. Je betaalt 1,5 €.
 - ✿ Heb je een globaal medisch dossier? Dan betaal je 1 €.
- ▶ Heb je geen verhoogde tegemoetkoming?
 - ✿ Je betaalt 6 €.
 - ✿ Heb je een globaal medisch dossier? Dan betaal je 4 €.

Vraag na bij je ziekenfonds of je recht hebt op een verhoogde tegemoetkoming.
zie fiche [verhoogde tegemoetkoming](#)

Moet je het hele bedrag van je bezoek bij de dokter zelf betalen?

Je krijgt een papier van de dokter.

Plak hierop een klevertje. Dit is een sticker van het ziekenfonds met je naam, adres en rijksregisternummer.

- ✿ Breng dit papier naar je ziekenfonds of steek het in hun brievenbus.
- ✿ Je krijgt een deel van het geld terugbetaald.

Krijg je geen papier?

De dokter stuurt een elektronisch attest naar je ziekenfonds.

Je krijgt een deel van het geld terugbetaald.

Bekijk dit stappenplan voor je terug-betaling: link.budgetinzicht.be/terugbetalingdr

GA NAAR EEN GECONVENTIONEERDE DOKTER

Dokters en ziekenfondsen maken **afspraken**:

- ✿ Hoeveel moet je betalen aan de dokter?
- ✿ Hoeveel krijg je terug van het ziekenfonds?

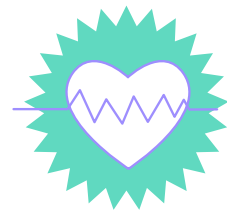
Een **geconventioneerde** dokter volgt de afspraak. Die dokter is goedkoper.

Een **niet-geconventioneerde** dokter volgt de afspraak niet. Die dokter is duurder.

Een **gedeeltelijk geconventioneerde** dokter volgt de afspraak soms wel en soms niet.
Bijvoorbeeld in het ziekenhuis is die dokter goedkoper. Maar in de privépraktijk niet.

Hoe weet je of je dokter geconventioneerd is?

- ✿ Vraag dit aan jouw dokter.
- ✿ Je kan dit ook opzoeken. Zoek via link.budgetinzicht.be/geconventioneerd

ZOEK EEN WIJKGEZONDHEIDSCENTRUM (WGC) IN JE BUURT

In dit centrum kan je naar de huisdokter.
Je kan ook een afspraak maken met andere gezondheidswerkers.
Bijvoorbeeld: een verpleegkundige, een psycholoog.
Je krijgt ook hulp van een sociaal werker.
Vaak is die hulp gratis. Je moet je wel inschrijven.
Niet elke gemeente heeft een wijkgezondheidscentrum.

Bekijk de video voor meer info: link.budgetinzicht.be/video_vwgc

GA ELK JAAR NAAR DE TANDARTS

Ga je elk jaar naar de tandarts? Je krijgt meer geld terugbetaald van je ziekenfonds.

Kinderen tot en met 18 jaar kunnen **gratis** naar de tandarts voor een controle of om een gaatje te vullen.

Speciale tandzorg zoals een beugel, is **niet gratis**. Je kan een extra tandverzekering nemen.
zie fiche [verzekeringen voor je gezondheid](#)

KOOP MEDICATIE ZONDER MERK

Medicatie zonder merk noemen we **generische geneesmiddelen**.

Ze **werken hetzelfde** als medicijnen van een merk.

De medicatie zonder merk zijn **goedkoper**.

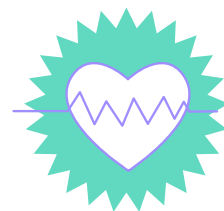
Vraag aan je huisdokter of apotheker naar deze medicijnen. Je herkent ze aan het symbool EG.

NEEM EEN KAMER VOOR 2 PERSONEN IN HET ZIEKENHUIS

Een kamer voor 2 of meer personen is het goedkoopst. Je betaalt geen extra kosten. En je betaalt geen extra loon voor de dokters.

Heb je een hospitalisatieverzekering? Dan betaalt die verzekering een deel van de kosten terug.
zie fiche [verzekeringen voor je gezondheid](#)

18. ZIEKENFONDS

WAT DOET EEN ZIEKENFONDS?

Het ziekenfonds (=mutualiteit) **betaalt** een **deel van je kosten bij de dokter**, het ziekenhuis of de apotheek. Dit is **de ziekteverzekering**.

In België is een ziekteverzekering **verplicht**. Schrijf je in bij een ziekenfonds of de hulpkas voor ziekte en invaliditeit.

ZIEKENFONDS (MUTUALITEIT)	HULPKAS
Je betaalt lidgeld . De prijs hangt af van je leeftijd en je situatie.	Dit is gratis .
Je krijgt medische kosten terugbetaald .	Je krijgt medische kosten terugbetaald .
Je krijgt veel extra voordelen .	Je krijgt geen extra voordelen.
Je kiest een ziekenfonds. Bekijk de video over het ziekenfonds. link.budgetinzicht.be/video_ziekenfonds 	Je bent lid van • HZIV in Vlaanderen • CAAMI in Brussel www.caami-hziv.fgov.be

WELKE EXTRA VOORDELEN KRIJG IK VAN HET ZIEKENFONDS?

Elk ziekenfonds geeft **extra voordelen en kortingen**.

Bijvoorbeeld:

- Het ziekenfonds betaalt een deel van je sportabonnement terug.
- Je kan goedkoper een rolstoel huren.
- Het ziekenfonds betaalt een deel van het geld terug van je bezoek aan de psycholoog.

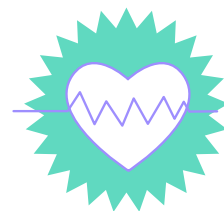
Deze voordelen verschillen bij elk ziekenfonds. **Vergelijk** goed.

Het ziekenfonds biedt ook **extra verzekeringen** aan voor je gezondheid.

Bijvoorbeeld voor hospitalisatie of voor tandzorg. zie fiche [verzekeringen voor je gezondheid](#)

Heb je vragen over je gezondheid? Wil je meer info over je situatie?

- Bekijk de website van je ziekenfonds.
- Telefoon, mail of maak een afspraak met je ziekenfonds

Kies het ziekenfonds dat best bij je situatie past.

- Bekijk de website van het ziekenfonds.
- Vraag hulp aan mensen die je kent.
- Vergelijk via link.budgetinzicht.be/ziekenfonds-vergelijker

Schrijf je in bij een ziekenfonds.

- Via de website. Klik op lid worden.
- Maak een afspraak. Dit kan via de website, mail of telefoon.
- Geef het ziekenfonds alle informatie over jouw situatie.

Ben je jonger dan 18 jaar? Heb je geen ouder die lid is van het ziekenfonds?

Je voogd of begeleider moet je inschrijven bij het ziekenfonds of de hulpkas.

HOE KAN IK MIJN KIND INSCHRIJVEN BIJ HET ZIEKENFONDS?

Jij kan je kind **gratis inschrijven** bij het ziekenfonds waar jij lid bent.

- Stuur de **geboorteakte** van de gemeente naar het ziekenfonds.
- Bezorg alle informatie van je kind.

Je kind moet zich zelf inschrijven bij het ziekenfonds wanneer het **niet meer ten laste** is.

Dit betekent:

- wanneer je kind begint met werken
- wanneer je kind werkloos is of een uitkering krijgt
- wanneer je kind 25 jaar wordt

Je kind betaalt dan zelf lidgeld voor het ziekenfonds.

HOE SCHRIJF IK IN BIJ EEN ZIEKENFONDS?

In België zijn er verschillende ziekenfondsen.

CM of Christelijke Mutualiteit
www.cm.be

LM of liberale Mutualiteit
www.lm-ml.be

NZVL of Neutraal Ziekenfonds Vlaanderen
www.nzvl.be

Freie
www.freie.be

Solidaris
www.solidaris-vlaanderen.be

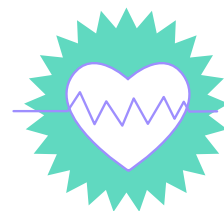
Helan Onafhankelijk Ziekenfonds
www.helan.be

VNZ of Vlaams & Neutraal Ziekenfonds
www.vnz.be

PartenaMut
www.partenamut.be

19. VERZEKERINGEN VOOR JE GEZONDHEID

Ben je ziek of ga je naar de dokter? Dat kost veel geld.

Een verzekering betaalt een deel van jouw kosten:

De ziekteverzekering en zorgpremie zijn verplicht.

De hospitalisatieverzekering en tandverzekering zijn niet verplicht.

Wil je weten hoe een verzekering werkt? zie fiche [verzekeringen](#)

ZIEKTEVERZEKERING (VERPLICHT)

In België is een ziekteverzekering verplicht voor **iedereen**.

- Volwassenen, ouderen en kinderen.
- Iedereen die is ingeschreven in het Belgisch Rijksregister.
Bijvoorbeeld: je hebt een bijlage 15.

Deze verzekering **betaalt** een **deel van je kosten** bij de dokter, het ziekenhuis of de apotheek.

Je moet je inschrijven bij

- een **ziekenfonds** (mutualiteit). Je betaalt lidgeld.
- de hulpkas voor ziekte en invaliditeit (**HZIV of CAAMI**). Dit is gratis.
zie fiche [ziekenfonds](#)

ZORGPREMIE (VERPLICHT)

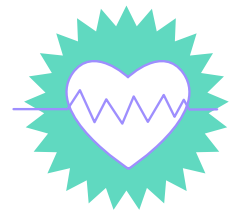
Woon je in Vlaanderen en ben je ouder dan 25 jaar?

Je moet elk jaar een **zorgpremie** betalen.

Heb je verhoogde tegemoetkoming? Je betaalt minder.

Je betaalt de zorgpremie voor mensen die ziek zijn of weinig geld hebben.

Betaal je de zorgpremie niet? Je krijgt een boete.

HOSPITALISATIEVERZEKERING (NIET VERPLICHT)

Een opname in het **ziekenhuis** is vaak duur.
Je ziekenfonds betaalt een deel van de kosten. Jij moet ook een deel betalen.

Een hospitalisatieverzekering betaalt een groot deel van de (extra) kosten:

- Je betaalt minder in het ziekenhuis.
- Je betaalt minder voor zorg na het ziekenhuis. Bijvoorbeeld: een verpleger komt naar je huis om je verband te vervangen.

Je kan een hospitalisatieverzekering nemen **via je ziekenfonds of een verzekeraar**.
Soms krijg je deze verzekering via je werk.

Je betaalt **een premie**. Lees goed het contract van je verzekering. Welke extra kosten worden terugbetaald?

TANDVERZEKERING (NIET VERPLICHT)

Heb je een tandprobleem, een prothese of een beugel?
Tandzorg kost **veel geld**.

Een tandverzekering betaalt een deel van deze kosten terug.
Je kan een tandverzekering nemen **via je ziekenfonds of een verzekeraar**.
Je betaalt **een premie**.

20. WONEN

Een huis, appartement of kamer is een grote kost.
Je hebt ook veel extra kosten en extra administratie.

HOE VIND IK EEN HUIS?

Je kan een huis zoeken op verschillende manieren:

- Via het **internet**. Zoek op immosites.
- Via **vrienden of kennissen**. Zij kunnen mee zoeken met jou.
- Ga **kijken** in de straten waar jij wil wonen. Soms hangt er een bord "Te Huur" of "Te Koop"

- Via een **makelaar**. Deze persoon zoekt huizen voor jou. Dit is niet gratis.
- Soms vind je ook via **Facebook of sociale media** huizen. Let op. Dit is misschien niet echt.

Het is soms moeilijk om een goede en betaalbare woning te vinden.

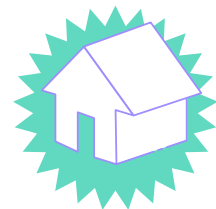
Heb je een **laag inkomen**? Dan heb je misschien recht op een **sociale woning**.
zie fiche [sociale woning](#)

HOE KIES IK EEN GOED HUIS?

Kies een huis dat bij **jouw situatie past**.

Denk goed na over:

- **Waar** is het huis? Is de plaats dicht bij je school, je werk of je familie?
- Hoeveel **huur** betaal je? Is het niet te duur? Zijn er extra kosten?
zie fiche [huren](#)
- **Hoe groot** is het huis? Is er genoeg plaats?
zie fiche [familie](#)
- Wat is voor jou **belangrijk**? Bijvoorbeeld: een tuin, een fietsenstalling.

Controleer of het **huis in orde** is. Let op:

- Dingen die **kapot** zijn. Bijvoorbeeld: een barst in het raam. Dat is niet goed.
- Het **gebouw**. Bijvoorbeeld: Je ziet natte plekken of schimmel. Dat is niet goed.
- De **EPC-score**. Deze score zegt hoeveel energie een huis gebruikt. Een hoge score (A, B, C) is beter. Je betaalt dan minder voor gas en elektriciteit. In Brussel heet dit de EPB-score. zie fiche [energie Vlaanderen](#)

TIPS VOOR EEN HUISBEZOEK

Heb je een huis gezien waar je wil wonen? Maak een **afspraak** voor een **bezoek**. De huisbaas of de makelaar leidt je rond. De huisbaas kiest aan wie die verhuurt.

Volg deze tips

- Kom **op tijd**.
- Maak een Woon-CV. Dat is **een brief met info over jezelf**. Geef die aan de verhuurder. link.budgetinzicht.be/woonCV
- Neem belangrijke **documenten** mee:
 - ▶ Je identiteitskaart.
 - ▶ Je loonbrief of een brief over je inkomen. Zo bewijs je dat je de huur kan betalen. Je moet geen andere documenten tonen. Soms vraagt de huisbaas dit wel.
- Vraag naar de **EPC (of EPB)-score** voor energie en het **conformiteitsattest**. Dat is een bewijs dat de woning veilig is. De huisbaas moet dit geven. Dit is verplicht.
- Vraag naar de **extra kosten**. Voor een appartement zijn er vaak gedeelde kosten. Bijvoorbeeld: kosten voor de lift.

Gebruik ook deze tips en instructies van Fedasil:

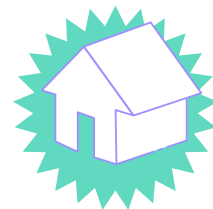
link.budgetinzicht.be/video_huis-vinden

ADMINISTRATIE EN EXTRA KOSTEN

- ▶ Zorg voor een goede **brandverzekering**. Dat is verplicht. zie fiche [verzekeringen](#)
- ▶ Regel je **energiecontract** voor gas, elektriciteit en water. zie fiche [energie](#)
- ▶ Regel alles voor de **verhuis**. zie fiche [verhuizen](#)
- ▶ Verzamel **alle info** over je huis **op één plek**.

21. HUREN

Huur je een huis, appartement of kamer?

Dan betaal je **elke maand een vast bedrag** aan de huisbaas.

Hoeveel je betaalt, hangt af van de locatie en grootte van de woning.

Is het de **eerste keer** dat je een huis huurt? Kijk op mijneerstewoning.be.

Als je huurt, zijn er een aantal dingen waar je op moet letten.

TEKEN EEN HUURCONTRACT

Je moet een huurcontract hebben.

Dat is een **contract tussen jou** (= huurder) en **de huisbaas** (= verhuurder).

Daarin staat:

- wat de huurprijs is
- hoe lang je huurt (bijvoorbeeld: 3 jaar)
- andere afspraken en extra kosten (bijvoorbeeld: huurwaarborg, gedeelde kosten)

Lees dit contract **goed** na voordat je tekent. Vraag hulp als je iets niet begrijpt.

Registreer je huurcontract via myminfin.be (MyRent). Zo kan je dit altijd terugvinden.

In Brussel moet de huisbaas het contract registreren bij de gemeente.

Heb je **problemen** met je huisbaas of je huurcontract?

Vraag hulp bij de huurdersbond: www.huurdersbond.be.

Voor advies, betaal je lidgeld.

BETAAL DE HUURWAARBORG

Een waarborg is geld dat je bij de start van je contract moet betalen.

Je stort dit geld **op een aparte rekening**. Dit kan bij een bank of via MyMinFin (e-DEPO). Geef dit geld niet cash aan je huisbaas.

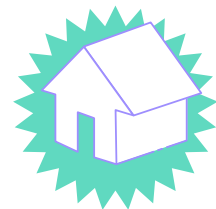
Het **geld is geblokkeerd** voor de tijd dat je huurt. Je kan het geld dus niet gebruiken.

Als je verhuist, krijg je dat **geld terug**.

Je krijgt **minder of geen geld terug** als:

- je schade hebt gemaakt. Bijvoorbeeld: Je maakte krassen op de deur.
- je niet goed hebt schoongemaakt. Bijvoorbeeld: Je liet veel afval achter.

De huisbaas gebruikt (een deel van) dat geld om alles te repareren en schoon te maken.

Je huisbaas mag **maximaal 3 maanden huur** vragen als waarborg.

Let op

Heb je **niet genoeg geld** om de waarborg **in één keer te betalen**?

- Vraag je huisbaas of je per maand een stukje mag betalen.
- Vraag hulp bij het OCMW (= CPAS). Na een onderzoek, kunnen zij je huurwaarborg betalen. Je betaalt dit in stukjes aan hen terug.
- Vraag een renteloze huurwaarborglening bij het Vlaams woningfonds. Je betaalt je huurwaarborg in twee jaar terug. Dit kost geen extra geld. Alle info vind je hier link.budgetinzicht.be/waarborglening

MAAK EEN PLAATSBESCHRIJVING

Noteer alles wat je ziet in het huis.

Maak een **lijst** met alles wat **kapot of vuil** is. Neem ook **foto's**.

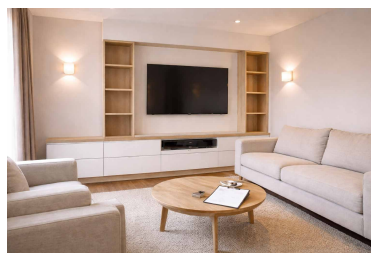
Zo kan je later **bewijzen** dat jij niets kapot maakte.

Bijvoorbeeld:

- ▶ Hoeveel kamers heeft het huis? Hoe zien ze eruit?

Woonkamer met

- 2 lampen aan de muur
- tv-kast

- ▶ Wat is kapot?

Het behangpapier in de slaapkamer is los.

- ▶ Wat is vuil?

Vochtplek naast de douche.

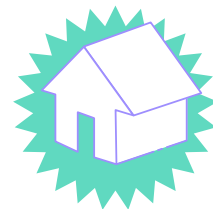

Jij en de huisbaas moeten allebei de plaatsbeschrijving **ondertekenen**.

Ben je **niet akkoord** of wil je dit **niet zelf doen**?

Dan kan je een **specialist** vragen om een plaatsbeschrijving te maken.

Dit kost veel geld. Minstens € 300. Jij moet de helft betalen.

HULP MET HUUR

► Huursubsidie

Je kan een huursubsidie aanvragen als:

- je verhuist van een slecht huis naar een beter huis
- je dakloos was en verhuist naar een huurhuis
- je verhuist naar een huis van een woonmaatschappij

Je kan de huursubsidie online aanvragen:

- via je gemeente en OCMW
- of via de woonmaatschappij

Hoe een huursubsidie aanvragen?

link.budgetinzicht.be/huursubsidie

► Huurpremie

Sta je **langer dan 4 jaar op de wachtlijst** voor een sociale huurwoning?
Dan kan je een huurpremie vragen.

Wie kan een huurpremie aanvragen?

link.budgetinzicht.be/huurpremie-wie

zie fiche [sociale woning](#)

Opgelet: Je kan je huursubsidie OF een huurpremie krijgen.
Nooit allebei tegelijk.

► Huurtoelage Brussel

In Brussel kan een een huurtoelage aanvragen:

link.budgetinzicht.be/huurtoelageBxl

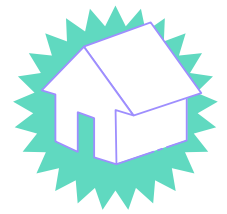
► Installatiepremie

Ga je **voor het eerst** alleen wonen? Misschien geeft jouw gemeente een installatiepremie.
Dit is geld om **meubels en spullen** te kopen voor je huis.

Bijvoorbeeld: tafel, stoelen, kookpot.

zie fiche [verhuizen](#)

22. SOCIALE WONING

WIE KAN EEN SOCIALE WONING KRIJGEN?

Heb je een **laag inkomen**? Kan je moeilijk een betaalbare woning vinden? Dan heb je misschien recht op een sociale woning. Dit is een **goedkoper huis**.

Er zijn **voorwaarden**:

- Je moet 18 jaar of ouder zijn.
Ben je nog geen 18 jaar? Woon je alleen? Er zijn speciale voorwaarden.
- Je inkomen is laag.
- Je hebt geen extra middelen. Bijvoorbeeld: veel geld op je spaarrekening of een eigen huis.
- Je bent ingeschreven in het bevolkings- of vreemdelingenregister.

Meer info?

[Dit zijn de voorwaarden in Vlaanderen](#)

[Dit zijn de voorwaarden in Brussel](#)

HOEVEEL KOST EEN SOCIALE WONING?

De prijs van de sociale woning hangt af van:

- jouw inkomen
- jouw gezinssituatie
- de kwaliteit van de woning.

Meer info over de huurprijs: link.budgetinzicht.be/socialewoningprijsVL

HOE VRAAG IK EEN SOCIALE WONING AAN IN VLAANDEREN?

1

Je moet **online** inschrijven **via het CIR** (centraal inschrijvingsregister). Je moet aanmelden met itsme of je eID (identiteitskaart met chip). Deze video's leggen stap voor stap uit hoe je je kan inschrijven. link.budgetinzicht.be/video_CIR

2

Ben je ingeschreven?
Je staat nu op de **wachtlijst**. Dat duurt vaak **heel lang**.

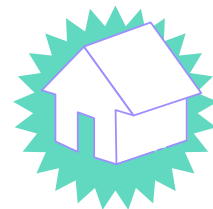
3

Sta je **langer dan 4 jaar op de wachtlijst** voor een sociale huurwoning? Je kan een huurpremie aanvragen: link.budgetinzicht.be/huurpremie-hoe zie fiche **huren**

4

Is er een **huis** voor jou **vrij**? Dan krijg je een bericht of telefoon via de woonmaatschappij. Je kan het huis weigeren. Denk eerst goed na. Vraag hulp aan je maatschappelijk assistent.

Weiger je? Dat heeft gevolgen. Bijvoorbeeld:

- Je krijgt een tijd geen nieuw voorstel voor een huis.
- Je verliest je huurpremie.
- Je verliest je plek op de wachtlijst

WIE KAN EEN SOCIALE WONING KRIJGEN IN BRUSSEL?

Afhankelijk van jouw **inkomen**, kan je in Brussel een **andere woning** aanvragen:

- € Sociale woning voor een laag inkomen
- € € Woning voor een bescheiden inkomen
- € € € Woning voor een midden inkomen

1

Vul het inschrijvingsformulier in. Download het formulier:

link.budgetinzicht.be/SWBxl_aanvraag

Verzamel de documenten.

Of vraag het op papier bij:

- de Openbare Vastgoedmaatschappij (OVM)
- de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij (FR: Société du Logement de la Région de Bruxelles-Capitale)

2

Bezorg het formulier **bij de OVM**. Dit kan op 2 manieren:

- Geef alle documenten in een enveloppe af bij het lokale OVM-kantoor. Het adres vind je hier: link.budgetinzicht.be/SWBxl-OVM
- Verstuur het aangetekend met de post. Je krijgt een bewijs dat je de brief verstuurde.

3

Na ongeveer 90 dagen krijg je een **gewestelijk referentienummer**. Dat betekent dat je dossier is goedgekeurd.

Je staat nu op de wachtlijst voor een woning. **Dat duurt heel lang**, ongeveer 12 jaar. Bekijk of je een **huurtoelage** kan aanvragen, zie fiche [huren](#)

Deze video legt uit hoe het OVM werkt : link.budgetinzicht.be/video_OVM

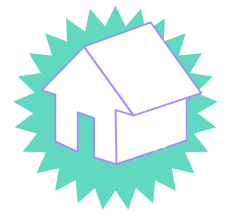

WIL JE GRAAG HULP?

Zoek je hulp bij het inschrijven of vinden van een sociale woning? Ga langs bij het OCMW (= CPAS) of CAW in je buurt. zie fiche [hulp in je buurt](#)

23. VERZEKERINGEN

WAT IS EEN VERZEKERING?

Een verzekering betaalt een **groot deel van de kosten** bij een **ongeval of onverwachte gebeurtenis**.

Let op: ook als je een verzekering hebt, moet je soms een deel van de schade betalen. Dit is de **franchise of vrijstelling**.

Jij betaalt voor je verzekering **regelmatig** een **vast bedrag of premie**. Ook als je geen ongeluk hebt. Spreek af met je verzekeraar **wanneer** je betaalt: elke maand, elke 3 maanden of elk jaar.

Bekijk de video 'Een verzekering, wat is dat?' link.budgetinzicht.be/video_verzekering

Er zijn **verschillende soorten** verzekeringen. Sommige zijn **verplicht**. Andere zijn niet verplicht, maar soms wel **aan te raden**.

BRANDVERZEKERING (VERPLICHT)

Heb je **schade aan je huis of je spullen** door **brand, storm of overstroming**?

Dan betaalt je brandverzekering (een deel van) deze kosten.

Hoeveel je brandverzekering kost, **hangt af van je situatie**.

Bijvoorbeeld:

- Heb je veel dure spullen in huis, dan betaal je meer.
- Woon je dicht bij een rivier, dan betaal je meer.

Huur je een huis of appartement? **Zowel jij als je huisbaas** moeten een brandverzekering hebben.

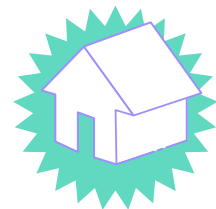
FAMILIALE VERZEKERING (NIET VERPLICHT)

Maak jij, iemand in je gezin of je huisdier **per ongeluk iets kapot** van iemand anders?

Bijvoorbeeld: je rijdt met je fiets tegen een geparkeerde auto.

Dan betaalt je familiale verzekering (een deel van) deze schade.

DIEFSTALVERZEKERING (NIET VERPLICHT)

Worden je spullen gestolen?

Dan betaalt je diefstalverzekering (een deel van) je **gestolen spullen** terug.

Bij **dure spullen**, kan je soms **apart** een diefstalverzekering afsluiten.
Bijvoorbeeld: je koopt een elektrische fiets en sluit hiervoor een verzekering af.

RECHTSBIJSTANDSVERZEKERING (NIET VERPLICHT)

Heb je een **advocaat** nodig? Moet je naar de **rechtbank**?

Dan betaalt de rechtsbijstandverzekering (een deel van) deze kosten.

Dit is een **aanvullende verzekering**. Je betaalt een beetje extra bij een andere verzekering om hulp te krijgen als het nodig is.

Bijvoorbeeld: Je hebt een familiale verzekering met rechtsbijstand. Je voetbalt en iemand raakt gewond. Hij vraagt veel geld via de rechter.

- ▶ De familiale verzekering betaalt de schade terug.
- ▶ De rechtsbijstandsverzekering betaalt jouw advocaat terug.

AUTOVERZEKERING (VERPLICHT)

Heb je een auto? Dan moet je een autoverzekering hebben.

Deze verzekering betaalt (een deel van) de **schade aan anderen** bij een **ongeluk**.

Hoeveel je betaalt, hangt af van:

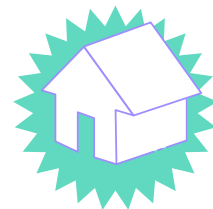
- je auto (merk, motorvermogen)
- je woonplaats
- je leeftijd

Had je vroeger een ongeluk? Dan betaal je meer.

Je kan ook een **omniumverzekering** afsluiten. Deze verzekering betaalt ook schade als jij een fout maakte. Dit kost meer. zie fiche [vervoer](#)

Rijd je met een bromfiets, motorfiets of ander motorvoertuig? Hiervoor moet je ook een verzekering afsluiten. Kijk de regels na via link.budgetinzicht.be/verzekering_voertuig

ZIEKTEVERZEKERING (VERPLICHT)

In België moet je een ziekteverzekering afsluiten **bij een ziekenfonds of de hulpkas**.
Zij betalen bijvoorbeeld (een deel) van je medicatie als je ziek bent.
zie fiche [ziekenfonds](#)

HOSPITALISATIEVERZEKERING (NIET VERPLICHT)

Moet je **naar het ziekenhuis**? De hospitalisatieverzekering betaalt (een deel van) de kosten.
zie fiche [verzekeringen voor je gezondheid](#)

HOE KAN IK EEN VERZEKERING AFSLUITEN?

Je kan kiezen tussen heel wat verzekeringen van verschillende bedrijven.

Zoek en vergelijk meerdere opties, bijvoorbeeld online.

www.mijnvergelijker.be/verzekeringen

Wil je hierbij hulp? Vraag **advies**:

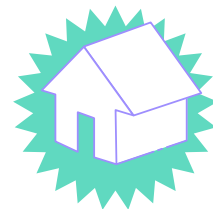
- Een **makelaar** vergelijkt verzekeringen van **verschillende bedrijven of banken**.
Die zegt welke verzekering het beste past bij jouw situatie.
- Een **verzekeringsagent** biedt de beste verzekering van **zijn eigen bedrijf of bank** aan.

Jij beslist wat je wil.

Hoe kan ik me verzekeren? Bekijk de video link.budgetinzicht.be/video_verzekerenDIY

24. ENERGIE IN VLAANDEREN

In deze fiche vind je info over elektriciteit - gas - water in Vlaanderen.

Woon je in Brussel? zie fiche [energie in Brussel](#).

Als je een huis hebt, moet je een **energiecontract** afsluiten bij een energieleverancier.

Je doet dit voor elektriciteit, gas en water.

HOE SLUIT IK EEN CONTRACT AF VOOR ELEKTRICITEIT EN GAS?

Er zijn veel bedrijven die energie leveren. Dit noemen we **energieleveranciers**. Elke energieleverancier biedt **verschillende contracten** aan, met verschillende prijzen, diensten en voorwaarden.

► Welke energieleverancier is de goedkoopste?

Bekijk jouw energieverbruik. Vul de V-test in. Kies een energieleverancier.

www.vtest.be

► Heb ik recht op sociaal tarief?

Sommige mensen met weinig geld moeten **minder betalen** voor elektriciteit en gas. Dit noemen we het sociaal tarief.

Iedereen met sociaal energietarief betaalt dezelfde vaste prijs.

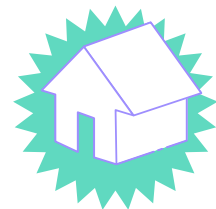
Controleer of je recht hebt op het sociaal tarief:

- [Vul deze online vragenlijst in.](#)
Klik naar (zelf online checken). Je moet inloggen met je ItsMe
- Vraag hulp aan je ziekenfonds of maatschappelijk assistent.

► Kies ik een vast of variabel tarief?

- **Vast tarief:** De prijs voor 1 eenheid energie verandert niet. Gaan de energieprijzen omhoog of omlaag? Jouw prijs blijft hetzelfde.
- **Variabel tarief:** De prijs verandert mee met de markt. Als de marktprijs daalt, betaal jij minder. Als de marktprijs stijgt, betaal jij meer.

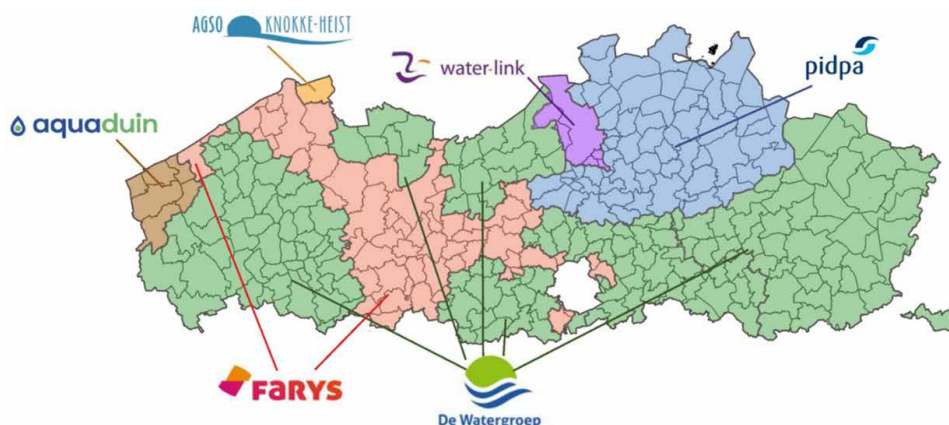

HOE SLUIT IK EEN CONTRACT AF VOOR WATER?

Je waterleverancier hangt af van de stad of gemeente waar je woont. Je kan **niet kiezen**.

Kijk op link.budgetinzicht.be/waterbedrijf welk waterbedrijf in jouw regio werkt. Vul je postcode of gemeente in. Hier vind je de gegevens voor drinkwater en riolering (afvalwater).

► Heb ik recht op sociaal tarief?

Sommige mensen met weinig geld moeten **minder betalen** voor water. Dit noemen we het sociaal tarief. Je moet maar 20% betalen van de totale prijs van je waterfactuur. Meestal krijg je deze korting **automatisch** van de watermaatschappij.

Lees alle regels op https://link.budgetinzicht.be/sociaaltarief_water

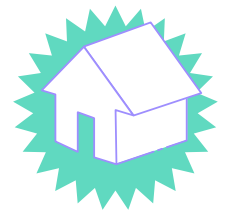

MIJN ENERGIEFACTUUR

Elke maand betaal je een **voorschot** voor elektriciteit en gas. Voor water **om de 3 maanden**. Meestal betaal je een **vast bedrag**.

Elk jaar stuur je de meterstanden door. Met een digitale meter gaat dit automatisch. Je krijgt een **jaarafrekening**.

- Heb je meer verbruikt? Dan betaal je extra.
- Heb je minder verbruikt? Dan krijg je geld terug.

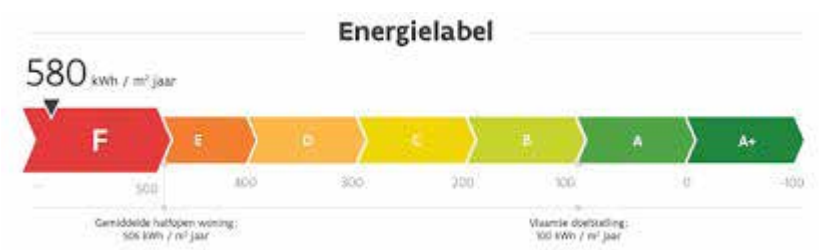

WAT ALS IK VERHUIS?

- ▶ Vul een **overnamedocument** in voor je oude én nieuwe adres.
- ▶ **Schrijf** de **meterstanden op** het document en stuur ze naar de energieleverancier of het waterbedrijf.
- ▶ De nieuwe en oude bewoners doen hetzelfde. Zo betaal je geen kosten van de vorige huurder of bewoner.

ENERGIELABEL EPC

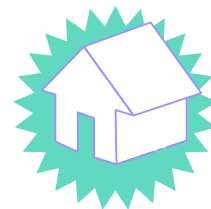

Het energielabel (A tot F) zegt **hoe energiezuinig** een woning is. Een expert berekent het label en de score:

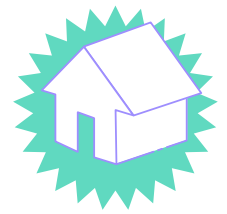
- **A** (= lage score) is heel zuinig
- **F** (= hoge score) verbruikt veel energie

In een zuinige woning heb je minder kosten voor verwarming of airco. Je betaalt dus minder. Let hier op als je een woning kiest.

25. ENERGIE IN BRUSSEL

26. VERHUIZEN

Ga je verhuizen? Dan moet je veel administratie in orde maken.

Zoek je een huis? zie fiche [wonen](#)

WAT MOET IK IN ORDE MAKEN ALS IK VERHUIS?

1 Huurcontract zie fiche [huren](#)

- ▶ **Teken** het contract en maak een **plaatsbeschrijving**.
- ▶ Je huisbaas moet het contract registreren.
- ▶ Betaal de huurwaarborg.
- ▶ Bewaar je contract goed.

2 Elektriciteit, gas en water zie fiche [energie](#)

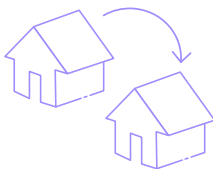
- ▶ Noteer de **meterstanden** voor elektriciteit, gas en water.
- ▶ Contacteer je energieleverancier. Geef je **nieuw adres** door.
- ▶ Verander je van leverancier? Sluit je oude contract af.
Teken een nieuw contract.
- ▶ Bewaar je contract goed.

3 Brandverzekering zie fiche [verzekeringen](#)

- Een brandverzekering is **verplicht** voor de huurder.
- ▶ Controleer in je huurcontract welke verzekering nodig is.
 - ▶ Vergelijk prijzen.
 - ▶ Bewaar je contract goed.

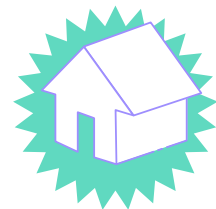
4 Adreswijziging bij de gemeente

- Registreer** je nieuwe adres na je verhuis.
- ▶ Ga met je **identiteitskaart** en je pincode naar het gemeentehuis.
 - ▶ Neem de identiteitskaart en het rijksregisternummer van je gezinsleden mee.

- ▶ Je hebt **8 dagen na je verhuis** om dit in orde te maken. Doe je dat niet, dan betaal je een boete.
- ▶ Zet je **naam** op de bel en de brievenbus.
- ▶ De **politie** (wijkagent) controleert of je op het nieuwe adres woont.
- ▶ Ga opnieuw met alle identiteitskaarten naar het gemeentehuis. Zij passen je adres op de kaart aan.

Let op! Ook als je verhuist in dezelfde gemeente moet je dit melden.

5

Adreswijziging doorgeven

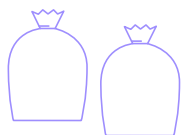
Veel **diensten** hebben je **adres nodig**.
Stuur hen je nieuwe adres.

Sommige diensten van de overheid krijgen je adres **automatisch**.
Bijvoorbeeld: ziekenfonds, Groeipakket, belastingen.

Andere diensten moet jij **contacteren**.
Bijvoorbeeld: werkgever of VDAB, bank en verzekeringen, huisarts.

6

Afvalkalender vragen

Elke gemeente heeft **regels rond afval**.

- ▶ Je moet afval **sorteren**. Bijvoorbeeld: keukenafval, plastic en papier apart.
Koop bij je gemeente de juiste afvalzakken of container.
Je kan dit ook in de supermarkt kopen.
- ▶ Je moet de zakken op een **vaste dag aan je voordeur** zetten voor de afvalophalers.
Vraag bij je gemeente of burelen de **afvalkalender**.

7

Installatiepremie aanvragen

Is dit de eerste keer dat je alleen woont?
Of was je dakloos?
En heb je een laag inkomen?

Je kan geld krijgen van de gemeente om **meubels en spullen voor je huis** te kopen.
Dit noemen me **installatiepremie**. Bijvoorbeeld: kookpot, bed, tafel en stoelen.

Vraag de premie bij het OCMW in jouw gemeente.

27. WINKELLEN

Boodschappen zijn alles wat je koopt in de winkel. Bijvoorbeeld:

- Eten en drinken (rijst, cola, bananen)
- Schoonmaakproducten (wasmiddel, wc-reiniger)
- Producten voor de persoonlijke hygiëne (shampoo, dagcrème, deodorant)
- Kledij

Boodschappen kunnen **veel geld** kosten.

Met deze tips kan je geld **besparen** tijdens het winkelen.

BEPAAAL HOEVEEL GELD JE KAN UITGEVEN

Bepaal je budget **vóór je gaat winkelen**. Beslis hoeveel geld je kan uitgeven.

Wil je weten hoeveel je in België ongeveer uitgeeft aan kleren, gezonde voeding en hygiëne?

- Bekijk de referentiebudgetten: www.referentiebudget.be/korven
- Zoek online naar een gemiddelde voor 1 persoon of een gezin.

LET OP IN DE SUPERMARKT

► Vergelijk prijzen

Ga langs verschillende winkels. Vergelijk de prijzen. Groenten en fruit zijn vaak goedkoper op de markt dan in de supermarkt. Nachtwinkels zijn altijd duurder.

► Maak een boodschappenlijstje

Koop alleen wat op je lijstje staat. Zo koop je niet te veel. Kijk eerst wat nog in de kast staat.

► Winkel niet met honger

Als je honger hebt, koop je sneller (ongezonde) dingen die je niet nodig hebt.

► Kies huismerken

Dit zijn producten van de supermarkt zelf, zonder bekend merk. Ze zijn goedkoper. Je vindt ze vaak onderaan of bovenaan in het rek.

► Let op de prijs per kilo, per liter of per stuk

Vergelijk de prijs per gewicht of volume. Een grote verpakking lijkt misschien duurder, maar is per kilo vaak goedkoper.

► Koop in grote hoeveelheden (als het kan)

Is iets lang houdbaar? Kan je het invriezen? Een grote verpakking kan voordelig zijn.

► Wees kritisch bij promoties

"1 + 1 gratis" of "2 halen, 1 betalen" kan voordelig zijn, maar:

- ✳ Koop alleen wat je echt nodig hebt.
- ✳ Controleer of de prijs per kilo van een ander merk zonder promotie niet goedkoper is.

► Kook zelf

Zelf koken is goedkoper dan kant-en-klaar eten kopen of bestellen.

Online vind je veel kookfilmpjes. Zoek op "budgetkoken" of "goedkoop koken".

DENK AAN HET MILIEU

► Drink kraanwater

Water uit de kraan in België is veilig om te drinken. En kraanwater kost bijna niets.

► Koop seizoensgroenten en -fruit

Koop groenten en fruit wanneer ze geoogst worden. Omdat er veel aanbod is, zijn ze goedkoper.

► Neem een herbruikbare zak mee

In België betaal je voor plastic of papieren zakken in de winkel.

► Vermijd veel verpakking

In België moet je afval sorteren. De regels over sorteren vind je op www.betersorteren.be.

Je betaalt voor vuilniszakken of een afvalcontainer. Minder afval betekent minder kosten.

► Koop alleen wat je nodig hebt

Iets weggooien is niet goed voor het milieu én kost geld.

KOOP KLEREN BEWUST

Kleren kunnen veel geld kosten. Je koopt ze niet elke maand.

► Maak een jaarbudget

Spaar elke maand een beetje geld voor grote uitgaven, zoals een winterjas of nieuwe schoenen.

► Let op met later betalen

Koop alleen kleren als je het geld hebt.

Passen de kleren niet? Stuur ze op tijd terug. Zo krijg je je geld terug.

Meer info over de risico's van later betalen:

link.budgetinzicht.be/video_payback

► Koop tweedehands

Er zijn veel winkels en websites waar je mooie kleren tweedehands kunt kopen. Dit is goedkoper en duurzaam. Je kan ook kleding ruilen met vrienden.

DENK NA VOOR JE IETS KOOPT

Winkels willen dat je veel koopt. Daarvoor gebruiken ze slimme **trucjes**:

► Promoties en reclame

Soms is reclame duidelijk, soms niet. Bijvoorbeeld video's op sociale media waarin influencers (bekende mensen online) producten tonen. Zij krijgen geld om te zeggen dat een product goed of "cool" is.

► Producten op een slimme plaats

Duurdere producten staan vaak op ooghoogte of bij de kassa. Zo neem je die producten sneller mee terwijl je wacht.

► Korting als je meer koopt

Soms krijg je korting als je twee of meer producten samen koopt (koppelverkoop). Bijvoorbeeld: Koop een broek en krijg een T-shirt aan halve prijs. Koop alleen wat je echt nodig hebt, ook al lijkt de aanbieding goed.

► Groepsdruk

Vrienden kunnen je ook beïnvloeden. Misschien wil je iets kopen omdat zij het ook hebben, of omdat je bij de groep wil horen.

► Stel jezelf deze vragen voor je iets koopt:

- Heb ik dit echt nodig?
- Wil ik dit alleen omdat anderen het hebben?
- Heb ik genoeg geld?
- Kan ik het tweedehands kopen?
- Kan ik het lenen van iemand?

WINKEL VEILIG ONLINE

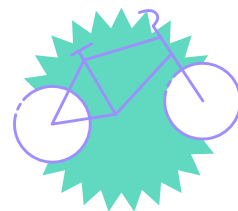
► Koop alleen bij betrouwbare websites.

► Let op voor online fraude.

► Betaal veilig.

Meer tips voor veilig online winkelen: zie fiche [online fraude](#)

28. VERVOER

Je moet je vaak verplaatsen. Dit kan op verschillende manieren.
Kies een vervoermiddel dat past bij je budget en je situatie.

DE FIETS

Je kan verschillende fietsen kopen.

	😊	😞
Nieuwe fiets	weinig onderhoud	duurder
Tweedehands fiets	goedkoper	gaat sneller kapot
Elektrische fiets	lange afstanden snel verplaatsen	heel duur veel onderhoud

Voorzie ook geld voor het **onderhoud** van je fiets. Bijvoorbeeld:

- een lekke band vervangen
- nieuwe remmen
- de fietsketting smeren met olie

► Heb je soms een fiets nodig?

Je kan een fiets huren bij verschillende organisaties.
Je koopt een abonnement en betaalt per rit.

DE ELEKTRISCHE STEP

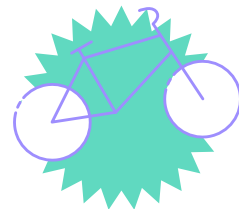
- 😊 Een elektrische step is goedkoper dan een elektrische fiets.
- 😞 De batterij van een step gaat snel kapot.

► De **regels** voor rijden met een step zijn:

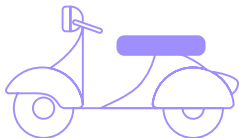
- Je moet +16 jaar zijn.
- Je moet alleen op de step rijden. Niet met 2 personen.
- Heb je een step met een zadel? Je hebt een verzekering nodig.

► Heb je soms een elektrische step nodig?

Je kan een step huren bij verschillende organisaties.
Meestal huur je die via een app op je smartphone. Je betaalt per rit.

DE BROMMER

De prijs van een nieuwe brommer is ongeveer hetzelfde als van een elektrische fiets.

Je hebt veel **extra kosten**:

- verzekering (verplicht)
- helm (verplicht)
- benzine of brandstof
- onderhoud
- andere accessoires

► Rijbewijs AM

Je moet een rijbewijs AM hebben voor brommer klasse B.
Dit is een brommer die max. 45km/u kan rijden.

Je rijbewijs halen kost geld. Volg deze stappen:

- 1 Doe je theorie-examen.
- 2 Volg 4 praktijklessen.
- 3 Doe je praktijkexamen.
- 4 Vraag je rijbewijs aan bij de gemeente.

Meer info over je rijbewijs AM halen: link.budgetinzicht.be/rijbewijsAM

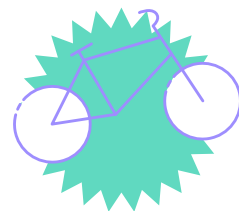
DE AUTO

Een nieuwe auto is duur. Een tweedehands auto is goedkoper.
Spaar voor je een auto koopt. Let op met een autolening.
zie fiche [kredieten en schulden](#)

Je hebt veel **extra kosten**:

- verzekering (verplicht): jonge chauffeurs betalen meer
- brandstof: benzine, diesel, elektrische laden
- onderhoud: je moet regelmatig naar de autokeuring
- belasting: je betaalt 1 keer belasting op inverterstelling, daarna betaal je jaarlijks verkeersbelasting. zie fiche [belastingen](#)

► Heb je soms een auto nodig?

Je kan een auto huren of delen.

Bekijk de verschillende manieren om een auto te delen op www.waytogo.be.

► Rijbewijs B

Je moet minimum een rijbewijs B hebben om met de auto te rijden.

Je rijbewijs halen kost veel geld. Ongeveer €2000. Volg deze stappen:

- 1 Doe je theorie-examen. Dit kan vanaf 17 jaar.
- 2 Vraag een voorlopig rijbewijs aan bij de gemeente.
Kies het juiste rijbewijs:
 - Een voorlopig rijbewijs zonder begeleider is 18 maanden geldig.
Je moet minimum 20 uur rijles volgen bij een officiële rijsschool. Dit kost veel geld.
 - Een voorlopig rijbewijs met begeleider is 36 maanden geldig.
Je mag enkel oefenen met je officiële begeleider.
- 3 Oefen met de auto. Je moet 5 maanden of langer oefenen.
- 4 Doe je praktijkexamen. Dit kan vanaf 18 jaar.
- 5 Vraag je rijbewijs aan bij de gemeente. Vraag hoeveel dit kost.
- 6 Na 6 maanden moet je naar het **terugkommoment**.
Je moet zelf een afspraak inplannen. Ben je te laat? Je krijgt een boete.

Hier vind je de juiste prijs: <https://link.budgetinzicht.be/rijbewijsB>

DE BUS OF TRAM

In België rijd je met de bus of tram van deze diensten:

Vlaanderen

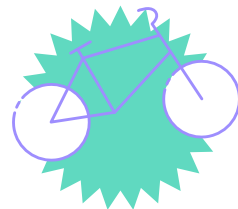

Brussel

Wallonië

Je moet een **ticket** kopen:

- ▶ Dit kan online, via sms of aan een ticketautomaat.
 - ▶ Met een ticket of rittenkaart betaal je een vast bedrag per uur.
 - ▶ Rijd je vaak met de bus of de tram? Een abonnement is goedkoper.
- Koop je abonnement online of via een verkooppunt. Neem al je documenten mee.

- Heb je verhoogde tegemoetkoming? zie fiche [verhoogde tegemoetkoming](#)
Je betaalt minder voor je abonnement.
- Kinderen -6 jaar hebben geen ticket nodig. Er moet wel iemand bij het kind zijn die ouder is dan 12 jaar met een ticket.
- Soms krijg je korting

Bekijk alle kortingen op link.budgetinzicht.be/delijn_korting

DE TREIN

In België rijd je met de trein via de NMBS.

Je moet een **ticket** kopen voor je op de trein stapt.

- ▶ Dit kan online via de app van NMBS of aan de automaat in het station.
- ▶ Aan het loket betaal je meer.
- ▶ Kinderen -12 jaar hebben geen ticket nodig. Er moet wel iemand bij het kind zijn die ouder is dan 12 jaar met een ticket.

Via **Train+** krijg je korting. Je koopt Train+ **per maand of per jaar**.

Deze personen betalen minder:

- jongeren: 12-25 jaar
- senioren: +65 jaar
- personen met recht op verhoogde tegemoetkoming

Bekijk de tarieven via https://link.budgetinzicht.be/nmbs_trainplus

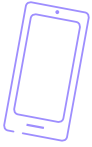
29. TELECOM

Met je telefoon kan je familie en vrienden contacteren.

Via het internet of met je telefoon kan je ontspannen. Bijvoorbeeld: video's kijken.

EEN TELEFOON KOPEN

Welke telefoon koop je? Wat zijn de voordelen en de nadelen?

	😊	😞
Nieuwe telefoon	Deze telefoon kan je lange tijd gebruiken.	Vaak duurder
Tweedehands telefoon	Goedkoper	Kan je niet lang gebruiken.
Refurbished telefoon	Zo goed als nieuw. Goedkoper	

Koop je een nieuwe telefoon? **Let op met koppelverkoop.**

Een telefoon is goedkoper als je ook een abonnement neemt.

Dat lijkt goed. Maar vaak betaal je meer op lange termijn.

► Lees de **voorwaarden** in het contract:

- Hoe lang moet je klant blijven?
- Moet je extra kosten betalen?
- Wat als je een betaling mist?
- Hoeveel moet je in totaal betalen? Tel alle kosten op.

HOEVEEL KOST MIJN TELEFOONGEBRUIK?

► **Kies je een prepaidkaart of een herlaadkaart?**

Je moet geld opladen op je telefoonkaart. Daarna kan je dat geld gebruiken voor internet, telefoneren of berichten sturen. Dit is goed voor wie **weinig verbruikt**.

► **Kies je een abonnement?**

Je betaalt **maandelijks een vast bedrag**. Je kan kiezen tussen verschillende tarieven.

Een **tarief** zegt hoeveel gigabytes, belminuten of sms'en je krijgt voor een bepaalde prijs.

Gebruik je meer? Je moet extra betalen.

HOEVEEL KOST INTERNET OF TV THUIS?

Voor internet of tv bij je thuis neem je een abonnement.

Je kan al je abonnementen (voor telefoon, internet en tv):

- ofwel bij 1 bedrijf of provider afspreken.
- ofwel apart aankopen bij verschillende bedrijven of providers.

Lees goed de afspraken in het **contract**.

PRIJZEN VERGELIJKEN

Vergelijk de verschillende tarieven. Surf naar www.bestetarief.be

SOCIAAL TARIEF VOOR TELECOM

Heb je een laag inkomen?

Je hebt recht op het **sociaal internetaanbod**:

- Je betaalt minder voor het vast internet (= bij je thuis).
- Of je betaalt minder voor een bundel met internet, gsm, tv of vaste telefoon.
- Contacteer Telenet, Proximus of VOO.

Zij kunnen met je rijksregisternummer of identiteitskaart controleren of je het sociaal tarief kan krijgen. Op hun website lees je de prijs van het sociaal tarief.

30. ONTSPANNING EN VRIJE TIJD

VRIJE TIJD

Iets leuk doen om te **ontspannen** in de tijd die je vrij hebt. Dat is **belangrijk**.

► Ontspanning moet niet veel geld kosten, het kan goedkoop of zelfs **gratis**.

Bijvoorbeeld gratis:

Samen in het park

Een wandeling

Voetballen op het plein

Muziek luisteren

► Je kan ook voor **weinig geld** een hobby doen.

Bijvoorbeeld niet duur:

Iets drinken met vrienden

Zwemmen

Naar de bibliotheek

Hou rekening met extra kosten.

Bijvoorbeeld: Sportkleden kopen, met de bus naar de activiteit, een extra drankje

HOE BETAAL IK VOOR ACTIVITEITEN?

Veel organisaties, clubs of verenigingen werken met lidgeld, een beurtenkaart of abonnement.

► Lidgeld

Je betaalt **één keer geld** om lid te worden.

Als je lid bent, kan je **een heel jaar een activiteit doen** bij deze club.

Bijvoorbeeld: de sportclub, bibliotheek, jeugdbeweging, dierentuin.

► Beurtenkaart

Met een beurtenkaart kan je **meerdere keren een activiteit doen**. 1x de activiteit = 1x beurt.

Je betaalt in één keer voor bijvoorbeeld 10 beurten. Dit is goedkoper dan elke keer apart te betalen. Bijvoorbeeld: het zwembad, de yogales.

► Abonnement

Je betaalt **elke maand hetzelfde bedrag**.

Bijvoorbeeld: fitness, Netflix, Spotify, game pass voor Xbox

Let op: Neem je een abonnement? Dan teken je een **contract**.

Daar staan veel regels in. Dit zijn de **algemene voorwaarden**.

Lees alles goed na. Vraag uitleg als je iets niet begrijpt.

Soms zijn er extra kosten of moet je heel lang klant blijven.

► Heb je weinig geld voor ontspanning?

Vraag aan je club, organisatie of jeugdbeweging of je goedkoper kan deelnemen.

Soms moet je minder betalen. Soms heet dit solidariteitstarief, sociaal tarief of kansentarief.

Let op: Je moet meestal bewijzen dat je een laag inkomen hebt.

HOE KAN IK BUDGETTEREN VOOR ONTSPANNING?

Zet **elke maand** een **vast budget** voor ontspanning opzij. Jij kiest waar je geld voor geeft.

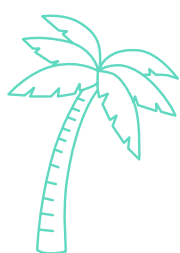
Bijvoorbeeld: voor een drankje, om te gaan eten, op uitstap gaan, iets leuk kopen,...

Hou rekening met **extra aankopen** zoals sportkleden of ander materiaal voor je hobby.

Tip: Veel **ziekenfondsen** betalen een stukje van een vakantiecamp of sportabonnement terug aan jou. Vraag een bewijs van je betaling aan de organisator. Stuur dit naar je ziekenfonds.

[Zie fiche ziekenfonds](#)

SPAREN VOOR EEN UITSTAP OF VAKANTIE

Wil je graag een uitstap doen, bijvoorbeeld naar een pretpark of de zee? Dat is leuk, maar duur.

Spaar elke maand een bedrag. Zo heb je genoeg geld als je eindelijk op uitstap gaat.

Kijk goed na wie **korting** kan krijgen. Bijvoorbeeld: kleine kinderen of mensen met verhoogde tegemoetkoming.

► Stappenplan

- 1 Bereken hoeveel geld je nodig hebt voor de uitstap.
Denk aan inkom, vervoer, eten, kledij, ...
- 2 Deel het totale bedrag door 12 maanden. Dit bedrag moet je elke maand sparen.
- 3 Begin met sparen. Na één jaar kan je deze uitstap doen.
- 4 Heb je voldoende geld gespaard? Geniet van je uitstap!

GOEDKOPER OP UITSTAP OF VAKANTIE

Is een uitstap of vakantie te duur? Sommige organisaties kunnen jou helpen. Je kan korting krijgen of punten sparen voor extra korting.

▶ UITinVlaanderen (website)

www.uitinvlaanderen.be

Op deze website vind je activiteiten in jouw buurt.

Zoek leuke en goedkope activiteiten.

- Ga bij het activiteitenoverzicht naar "Verfijn resultaten"
- Ga naar "Prijs"
- Klik op het vakje "gratis activiteiten" of "activiteiten met kansentariet".

▶ UITPas, Vrijtijdspas, A-kaart

www.uitpas.be

Deze pas of kaart vraag je aan je gemeente of stad.

Met de kaart kan je punten sparen voor extra korting.

Je krijgt op sommige plaatsen het sociaal tarief (= goedkoper).

▶ Iedereenverdientvakantie.be (website)

Heb je sociaal tarief? Op deze website kan je goedkoper een uitstap of vakantie kopen.

iedereenverdientvakantie.be

▶ Rap op Stap kantoor

In het Rap op stap kantoor helpen ze jou met een goedkopere uitstap te plannen.

Zoek een locatie in je buurt via link.budgetinzicht.be/rap-op-stap

▶ Vrijetijdsloket/ Pretloket

In Antwerpen, Gent en Brussel kan je naar het Vrijetijdsloket of Pretloket gaan. Je kiest goedkope activiteiten (uitstap, museum, theater, concert,..) om naar toe te gaan.

VRIJE TIJD VOOR KINDEREN EN JONGEREN

► Het jeugdhuis

link.budgetinzicht.be/jeugdhuis

Sommige gemeenten of steden hebben een jeugdhuis. Hier kunnen jongeren (14 - 30 jaar) naartoe voor activiteiten of een drankje.

► De jeugdbeweging

link.budgetinzicht.be/jeugdbeweging

De jeugdbeweging is voor kinderen tussen 6 en 18 jaar. Ze spelen elke week samen en doen veel activiteiten. Je betaalt lidgeld voor een heel jaar.

Er zijn verschillende jeugdbewegingen: Chiro, Scouts en Gidsen, KSA, KLJ, FOS Open Scouting, JNM, Bazart,...

► Het speelplein

link.budgetinzicht.be/speelpleinwerking

Tijdens schoolvakanties is er speelpleinwerking. Hier kunnen kinderen en jongeren komen spelen. Animatoren zorgen voor de kinderen en organiseren activiteiten.

► Op kamp

link.budgetinzicht.be/opkamp

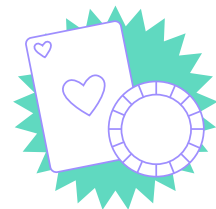
Tijdens schoolvakanties kunnen kinderen en jongeren op kamp. Dat is een vakantie met andere jongeren van dezelfde leeftijd. Je gaat op uitstap, speelt spelletjes of sport. Je blijft meestal in België. Animatoren zorgen voor de kinderen en jongeren.

In Vlaanderen zijn er veel organisaties die zo'n vakanties voor jongeren organiseren. Bijvoorbeeld: Kazou, Tumult, Activak, Sporta, JOETZ, Jonge Helden, Sportpret, jeugdbewegingen (Chiro, Scouts, KSA, KLJ, FOS, JNM,...)

31. VERSLAVING EN GOKKEN

WAT IS GOKKEN?

Wanneer je geld betaalt om meer geld te kunnen winnen, noemen we dat gokken.
Bijvoorbeeld:

spelletjes

loterij

(online) casino

sportwedstrijden

Met deze spelletjes geef je meer geld uit dan wat je wint. Ze zijn zo gemaakt dat je bijna niet wint.

Gokken is spannend, maar ook **verslavend**. Dat wil zeggen dat je altijd meer en meer wilt gokken. Gokken is ongezond en slecht voor je budget.

Bekijk deze video over gokken: link.budgetinzicht.be/video_gokken

WAT IS EEN VERSLAVING?

Bij een verslaving **wil je altijd meer en meer** van iets. Je kan niet stoppen.
Een verslaving is gevaarlijk voor je gezondheid en je budget.

Je kan aan verschillende dingen verslaafd zijn: alcohol, sigaretten, vaperen, drugs, gokken, medicijnen, shoppen, suiker, gamen, ...

- ▶ Voel je je slecht als je het ding niet gebruikt?
Bijvoorbeeld: je wordt boos als je geen sigaret rookt.
- ▶ Geef je meer geld uit dan je hebt?
Bijvoorbeeld: je leent geld om drugs te kopen.
- ▶ Wil je stoppen, maar lukt het niet?
Bijvoorbeeld: je gaat 's nachts gokken.

Dan heb je een probleem. Zoek hulp!

- ✱ www.druglijn.be: bel, mail of chat met je vraag. Dit kan anoniem.
- ✱ www.vad.be: Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs
Website met informatie over verslavingen en waar je terecht kan voor hulp.
- ✱ www.gokhulp.be: website met info over gokken, online begeleiding en zelftests.

32. ONLINE FRAUDE

Bij online fraude proberen criminelen via het internet geld of persoonlijke gegevens van jou te stelen. Let goed op. Soms verlies je veel geld. Er bestaan verschillende vormen van online fraude.

PHISHING

Via reclame, mails of berichten proberen criminelen je bankgegevens te krijgen. Zo kunnen ze **geld van je bankrekening** stelen.

De criminelen misleiden jou:

- Soms vragen ze eerst informatie, bijvoorbeeld waar je woont of wat je leuk vindt.
- Soms doen ze alsof ze iemand anders zijn.
Ze vragen bijvoorbeeld om hulp voor iemand die je kent.

Daarna proberen ze jouw geld te stelen.

Twijfel je of een vraag echt is?

Geef nooit je gegevens en stuur nooit geld. Onderzoek eerst of het echt is.

Doe de **phishingtest** link.budgetinzicht.be/phishingtest

GELDEZELS

Criminelen vragen om je **bankkaart of pincode te lenen**. Zij gebruiken jouw rekening om illegaal geld door te geven. Soms stelen ze geld van jou.

Jij krijgt **geld voor je hulp**. Dat is gevaarlijk. Jij helpt de criminelen en kan een **straf of boete** krijgen.

Meer info over geldezels vind je hier: link.budgetinzicht.be/geldezels

VRIENDSCHAPSFRAUDE

Je leert iemand online kennen. Jullie worden vrienden. Maar je ontmoet elkaar niet in het echt. De criminelen bouwen vertrouwen op en vragen dan geld aan jou. Waarom ze geld vragen, lijkt echt.

Let op voor:

- Iemand die veel **excuses** geeft om je niet te ontmoeten of niet te videobellen.
- Iemand die veel **over geld praat**. Of vraagt om geld te sturen.
- Iemand die vraagt om geld **niet via de bank** te sturen. Iemand die vraagt om anoniem geld te sturen.

PAKKETFRAUDE

Soms koop je iets online. Maar je krijgt het **pakket niet**. Het pakket is **namaak** of het ziet er anders uit dan de foto. Soms verlies je zo veel geld.

Soms koop je niets online. Maar je krijgt **toch een pakket** op jouw adres met een andere naam. Criminelen komen dit pakketje bij jou ophalen. De criminelen kozen voor achteraf betalen. Maar jij krijgt de factuur. Je kan moeilijk bewijzen dat jij het pakket niet meer hebt. Je moet **toch betalen**.

Wees voorzichtig:

- Gebruik enkel websites die je kent en vertrouwt.
- Lijkt het heel mooi voor weinig geld? Dan is het misschien fake.
- Ook berichten op sociale media kunnen fake zijn.
- Koop enkel wat je echt nodig hebt. Koop niet op krediet.
- Neem nooit een pakket aan met een onbekende naam.
- Heb je toch dit pakket gekregen? Geef dit zeker niet mee met de persoon die het pakket komt ophalen. Controleer hoe je het pakket gratis kan terugsturen.

Dien klacht in. Dit kan via het meldpunt van de economische inspectie: consumerconnect.be.

HOE KAN IK MEZELF BESCHERMEN TEGEN ONLINE FRAUDE?

► Houd je pincode geheim

- Deel je pincode nooit met iemand.
- De bank of politie zal nooit naar je pincode vragen. Ook niet via telefoon of e-mail.
- Verzin een sterke pincode, bijvoorbeeld niet je geboortedatum.

► Doe voorzichtig met e-mails en telefoontjes

- Reageer nooit op e-mails die je paswoord of persoonlijke informatie vragen.
- Geef ook geen paswoorden via de telefoon.
- Klik nooit op een link van afzenders die je niet kent.

► Let op voor fake websites en QR-codes

- Criminelen maken websites en e-mails na. Ook van de overheid.
- Twijfel je of iets echt is? Klik niet op de link.
- Scan nooit een QR-code van een brief die je niet vertrouwt.

► **Denk rustig na bij verdachte berichten**

- ✱ Bijvoorbeeld: Zegt een mail: Je hebt gewonnen! Maar je deed niet mee aan een wedstrijd? Dan is dit misschien phishing.
- ✱ Moet je nu of snel geld of gegevens sturen? Dan is het misschien fake. Meestal heb je even tijd om iets te betalen.

► **Wat kan je doen bij diefstal of gevaar?**

Is er geld gestolen? Of ben je bang dat iemand geld steelt?

Ga naar de politie of doe online aangifte: my.police.be

Police Politie

33. KREDIETEN EN SCHULDEN

HOE WERKT EEN LENING OF KREDIET?

Een lening of krediet is **geld voor een aankoop**.

- ▶ Jij krijgt het geld voor een afgesproken tijd van de bank of een kredietgever.
- ▶ Daarna moet je het geld teruggeven.

Een lening is **niet gratis**.

- ▶ Je betaalt om geld te lenen. Dit noemen we **interest of rente**.
- ▶ Soms betaal je nog **andere kosten**. Bijvoorbeeld: administratieve kosten.

Je betaalt het geld in **stukjes terug**.

Hoeveel je betaalt en wanneer je betaalt, staat in het **afbetalingsplan**.

Bereken vooraf hoeveel je per maand kan afbetalen. Kijk naar je budgetplan: Hoeveel geld heb je niet nodig om goed te leven? Trek je vaste kosten (huur, elektriciteit ...) en basisuitgaven (eten, drinken, kleren ...) af van je inkomen. Neem geen krediet als je weinig geld over hebt.

Je tekent een **contract of overeenkomst**. In dit contract staat:

- Hoelang moet ik het krediet terugbetalen?
- Wanneer moet ik beginnen met betalen?
- Hoeveel extra kosten moet ik betalen? Wanneer moet ik deze kosten betalen?
- Wat als ik niet kan betalen?

Begrijp je iets niet goed? Vraag hulp aan iemand die je vertrouwt.

Heb je alles terugbetaald? **Controleer of alle kosten zijn betaald**. Contacteer je kredietgever.

WANNEER KAN IK EEN LENING OF KREDIET KRIJGEN?

Een lening of krediet kan nuttig zijn voor **heel grote aankopen**. Bijvoorbeeld: een huis of een auto.

- ▶ Ga langs **bij de bank** en vraag of je geld kan lenen en welke voorwaarden zij hebben. Vraag dit aan verschillende banken of kredietgevers. Zo kan je **vergelijken**.

Je kan ook een krediet krijgen voor **kleinere aankopen**.

- ▶ Bijvoorbeeld: een smartphone of computer.
- ▶ Ook in sommige supermarkten kan je een krediet of kredietkaart krijgen.

Denk goed na voor je een lening of krediet neemt. Het is beter om **eerst geld te sparen**. Neem nooit een lening voor rekeningen die je niet kan betalen. zie fiche [sparen](#)

WAT IS ACHTERAF BETALEN?

Met achteraf betalen of 'Buy Now, Pay Later' koop je iets zonder dat je het direct moet betalen. Bijvoorbeeld:

- Je koopt kleren en je moet pas achteraf betalen.
- Je bestelt een apparaat online en je kan in stukken betalen.

Dit is een krediet. Je leent geld van bedrijven zoals **AfterPay, Klarna en Billink**. Je vindt ze in webwinkels of in fysieke winkels.

Vergeet je te betalen? Betaal je **te laat** terug? **Kan** je **niet** betalen? Of **vergeet** je iets terug te sturen? Dan moet je veel **extra kosten betalen**. Dit noemen ze **interest**.

Meer info op link.budgetinzicht.be/budgetwijzer_BNPL

WAT ALS IK NIET (OP TIJD) KAN BETALEN?

Kan je een rekening, factuur of krediet niet betalen? Dan heb je **schulden**. Schulden geven stress. Je krijgt steeds meer problemen.

Contacteer de persoon of organisatie die je moet betalen.

- Zeg dat je **wil** betalen.
- Vraag of je **later** mag betalen.
- Vraag of je **in stukjes** mag betalen.
- Vraag **een (nieuw) plan om te betalen**.

Wees eerlijk. Zeg wat je echt kan betalen. Beloof niet meer geld als dat niet kan. Bevestig je betaalplan via mail of brief.

Meer info op www.budgetwijzer.be

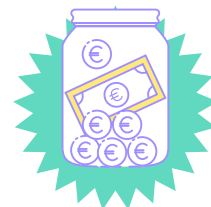
Let op! Heb je schulden en **contacteer je niemand**? Maak je geen afspraken? Je moet **extra kosten** betalen. Na een tijd moet je naar de rechtbank. De gerechtsdeurwaarder komt naar je huis.

Vind je dit moeilijk? Vraag hulp!

Het OCMW of CAW kan helpen. zie fiche [hulp in je buurt](#)
Zij maken een plan met jou. Je betaalt je schuld beetje bij beetje terug.

34. SPAREN

Spaargeld is geld dat je opzij zet en dat je later kan uitgeven.

WAARVOOR KAN IK SPAREN?

Je kan sparen voor verschillende uitgaven:

Spaardoelen	Een voorbeeld
verwachte kosten	verzekering, belasting
onverwachte kosten	fiets gestolen, koelkast stuk
leuke dingen	nieuwe smartphone, op reis gaan
toekomstplannen	eigen huis kopen, pensioen

Maak een overzicht van de verschillende spaardoelen in je budgetplan. zie fiche [budgetplan](#)

ZORG VOOR EEN SPAARBUFFER

Je spaarbuffer is geld dat **altijd op je rekening** staat. Met een spaarbuffer kan je **onverwachte** kosten en noodgevallen betalen.

Waarvoor sparen?	Hoeveel sparen?	Een voorbeeld
Voor acute noodgevallen.	€ 500 tot € 1000	Je gsm wordt gestolen. Je moet een nieuwe kopen.
Om een korte periode te kunnen leven.	4x je maandelijkse vaste kosten	Je hebt een ongeluk en kan niet werken. Je moet een ziekte-uitkering regelen.
Om een langere periode te kunnen leven. Na een grote verandering in je leven.	6x je maand-inkomen	Je wordt ontslagen. Je vindt niet snel een nieuwe job. Je inkomen is plots minder.

Bereken de spaarbuffer voor jouw situatie: bufferberekenaar.nibud.nl

Tips om te sparen:

- Zet je spaargeld (per doel) op een aparte bankrekening.
- Zet je spaargeld apart wanneer je je loon of uitkering krijgt.
- Kies niet te veel spaardoelen. Heb je je doel behaald?
Kies dan een nieuw spaardoel.

Meer info: www.watwat.be/geld/sparen

Bekijk de video's: wakosta-in-beeld link.budgetinzicht.be/wakosta_in-beeld

35. JE FAMILIE

Heb je een partner of kinderen? Woon je samen met je gezin?

Dat verandert je budget:

- Je kan **meer geld krijgen**.
- Je moet **meer geld uitgeven**.

BELASTINGEN VOOR MIJN GEZIN

De situatie van je gezin heeft invloed op je belastingen.

Ben je **wettelijk getrouwd**? Vul samen één belastingbrief in.

Ben jij of is je kind **jonger dan 18 jaar**? Vul een belastingbrief in als je geld verdient of ontvangt. Bijvoorbeeld als je een studentenjob doet of onderhoudsgeld (= alimentatie) krijgt.

Je kan sommige **kosten voor je kinderen** in je belastingbrief schrijven. Je betaalt minder belasting. Bijvoorbeeld: kosten voor kinderopvang.

KINDEREN

Kinderen **kosten veel geld**. Ze hebben veel nodig: eten, kleren, speelgoed, ...

Je krijgt verschillende **premies en kortingen** als je kinderen hebt. Bijvoorbeeld:

- Groeipakket. zie fiche [groeipakket](#)
- korting op de belasting. zie fiche [belastingen](#)
- korting bij openbaar vervoer (trein, tram, bus). zie fiche [vervoer](#)

Sommige diensten zijn **gratis** voor kinderen. Bijvoorbeeld:

- bezoek aan de tandarts
- sommige museums

Wil je meer info over premies en kortingen voor kinderen?

link.budgetinzicht.be/rechtenverkenner_kinderen

Heb je **vragen** over opvoeden, gezondheid, vrije tijd of andere dingen over je kind?

- Vraag hulp aan Kind & Gezin: www.kindengezin.be
- Ga naar Huis van het Kind in jouw buurt:
link.budgetinzicht.be/huis-vh-kind

HUIS VAN HET KIND

GELD VOOR FAMILIE IN HET BUITENLAND

Wil je familie dat je geld naar hen opstuurt?

Denk aan deze dingen:

- ▶ Houd rekening met je **budgetplan**. Geld dat je zelf nodig hebt, kan je niet opsturen.
- ▶ Geld overschrijven naar het buitenland is moeilijk. Er zijn speciale kantoren en bedrijven die geld opsturen. Dit kost **veel geld**.
- ▶ Stuur alleen geld naar mensen die je kent. Ga nooit in op berichten of mails van een onbekende of iemand die je online leerde kennen. zie fiche [online fraude](#)

GEZINSHERENIGING

Wil je dat jouw **familie ook naar België** komt?
Je kan gezinshereniging vragen.

De **regels** zijn **complex** en hangen af van:

- jouw leeftijd. Bijvoorbeeld: ben je minderjarig (-18 jaar) of meerderjarig (+18 jaar).
- jouw verblijfsstatuut. Bijvoorbeeld: erkend vluchteling of subsidiair beschermde. En hoe lang je al in België bent.
- welke familieleden naar België komen. Bijvoorbeeld: je ouders of je partner.

Meer info over de regels voor gezinshereniging: link.budgetinzicht.be/gezinshereniging

Gezinshereniging **kost veel geld**:

▶ **Inkomen en woning**

- Je moet bewijzen dat je genoeg geld hebt om voor je familie te zorgen in België.
- Je inkomen mag geen uitkering zijn.
- Je moet vast werk hebben.
- Je woning moet groot genoeg zijn voor je familie.

▶ **Kosten voor de aanvraag**

De aanvraag tot gezinshereniging bij de overheid kost ook geld.

▶ **Documenten in het thuisland**

- Je familie heeft identiteitsdocumenten nodig uit je thuisland.
- Vaak moet je bewijzen dat je familie bent. Bijvoorbeeld met een DNA-test.
- Soms moet je naar de Belgische ambassade. Bijvoorbeeld om documenten te legaliseren.

De documenten kosten veel geld.

Let op voor mensen die zeggen dat ze kunnen helpen, maar eigenlijk geld willen stelen van jou of je familie.

36. BELASTINGEN

EEN BELASTING, WAT IS DAT?

Iedereen in België betaalt belastingen.

Met dat geld **organiseert de overheid** veel voor de mensen van het land.

Bijvoorbeeld:

- Scholen en leerkrachten betalen.
- Uitkeringen betalen aan wie niet kan werken.
- Wegen bouwen om op te rijden.
- Politie betalen.

Bekijk de video: https://link.budgetinzicht.be/video_belastingen

In België, Vlaanderen en Brussel zijn er verschillende soorten belastingen. De belangrijkste is de personenbelasting.

PERSONENBELASTING, WAT IS DAT?

De personenbelasting of inkomensbelasting is een belasting op jouw inkomen.

Dat is al het geld dat je in een jaar verdient.

Bijvoorbeeld:

- je loon of je uitkering
- winst uit beleggingen
- huuropbrengst als je een appartement verhuurt

Tijdens het jaar betaal je **een voorschot**.

Bijvoorbeeld: elke maand bedrijfsvoorheffing op je loon.

Jaarlijks berekent de belastingdienst jouw **eindbedrag** op basis van je aangifte.

- ▶ Betaalde je te veel? Je krijgt geld terug.
- ▶ Betaalde je te weinig? Je moet extra geld betalen.

MIJN AANGIFTE INVULLEN

De **aangifte of belastingbrief** moet je **elk jaar** opnieuw invullen.

Vul informatie in over jouw situatie, jouw inkomen en je verschillende uitgaven (zoals kinderopvang of pensioensparen). Sommige informatie is al ingevuld.

Van je werkgever, mutualiteit of je bank krijg je documenten met **codes en bedragen** die je kan invullen of controleren.

▶ Wie moet een aangifte invullen?

- Iedereen die 18 jaar of ouder is.
- Iedereen die -18 jaar is én een inkomen heeft. Bijvoorbeeld een studentenjob of uitkering.

► Hoe kan ik mijn aangifte invullen?

Je krijgt een brief of mail van de FOD Financiën tussen april en juni.

- Je kan aangifte doen **op papier**. Ten laatste 30 juni moet je alles opsturen.
- Je kan ook **online** aangifte doen **via Tax-on-Web**. Je moet alles voor 15 juli opsturen. Gebruik je eID of mobiele digitale sleutels (ItsMe, MyGov, ...) om in te loggen via **MyMinFin**.

Krijg je een **vereenvoudigde aangifte**? Je moet niets invullen als alle gegevens juist zijn. Controleer of alle informatie correct is.

► Hulp nodig bij je aangifte?

- Maak een afspraak bij de belastingdienst. Dit kan soms via CAW of OCMW. Dit is gratis.
- Vraag hulp aan een boekhouder. Dit kost geld.
- mijneersteaangifte.be

Bekijk de video: link.budgetinzicht.be/video_belastingenDIY

► Wanneer moet ik mijn personenbelasting betalen?

Deed je jouw aangifte online of kreeg je een vereenvoudigde aangifte?

Je ziet een voorlopige berekening. Dit is een bedrag dat je moet betalen of zal krijgen.

Na enkele maanden krijg je een **definitief aanslagbiljet**. Daarop staat:

- het bedrag dat je moet betalen (of terugkrijgt)
- wanneer je ten laatste moet betalen (of terugkrijgt)

► Wat als ik mijn personenbelasting niet kan betalen?

Moest je vorig jaar veel belasting betalen?

Of is jouw voorlopige berekening hoog?

Probeer te sparen voor je personenbelasting, zie fiche [sparen](#)

Contactgegevens belastingdienst (FOD Financiën)

► Via de telefoon

02 572 57 57

Elke werkdag van 9 uur tot 17 uur.

► Via de website

link.budgetinzicht.be/FODFin_contact

Vraag een afbetalingsplan aan:

Bekijk op de website hoe dit kan.

link.budgetinzicht.be/FODFin_afbetaling

Wil je hulp bij je schulden? Neem contact op met het OCMW.

Wacht niet! Anders betaal je extra kosten of boetes.

Meer info: link.budgetinzicht.be/budgetwijzer_belastingschuld

ANDERE BELASTINGEN

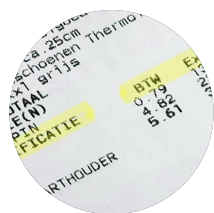
Je betaalt nog verschillende andere belastingen.

► RSZ en bedrijfsvoorheffing

Dit is een voorschot op je personenbelasting.

Meestal betaal je dit automatisch met je loon of uitkering.
zie fiche Werk en loon

► BTW

Dit is de belasting over toegevoegde waarde.
Je betaalt elke keer als je iets koopt.

In België is de prijs in de winkel altijd de prijs inclusief BTW.

Tip: Vraag je een offerte aan een persoon of bedrijf? Bijvoorbeeld: de loodgieter repareert je douche. Controleer steeds of de prijs met of zonder BTW is.

► Regionale belastingen

Dit is de belasting van je gemeente, provincie of gewest. Hiermee betalen ze lokale diensten.
Bijvoorbeeld afval ophalen en wegen repareren.

Je betaalt een vast bedrag. Soms is dit bedrag bij de personenbelasting geteld.

► Verkeersbelasting

Elk jaar betaal je belasting voor je auto of motorvoertuig.
De overheid stuurt jou een factuur.

Gebruik je de eerste keer een auto?

Dan betaal je ook **belasting op inverkeerstelling (BIV)** of inschrijvingstaks.

Hoeveel je betaalt, hangt af van:

- je type auto
- je gebruik

Kijk na of je korting krijgt: link.budgetinzicht.be/verkeersbelastingen_vlaanderen
link.budgetinzicht.be/verkeersbelastingen_brussel

► Onroerende voorheffing

Dit is een belasting op **jouw huis of grond**.

Hoeveel je betaalt, hangt af van het kadastraal inkomen (KI).

Dit is de waarde van het huis of de grond voor de belasting.

Kijk op de documenten van je huis of op de website [MyMinFin.be](https://myminfin.be).

Huur je een woning of appartement? Dan moet je deze belasting **niet betalen**.

► Successierechten

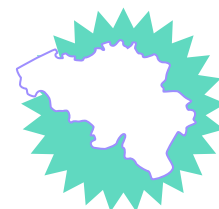
Dit is een **belasting op een erfenis**.

Dat is het geld, de spullen of het huis dat je krijgt als iemand dood gaat.

Er zijn **veel regels**.

Bekijk de tarieven op link.budgetinzicht.be/successierechten
of gebruik de erfenis-simulator.

37. NIEUWKOMER IN BELGIË

Ben je nieuwkomer in België?

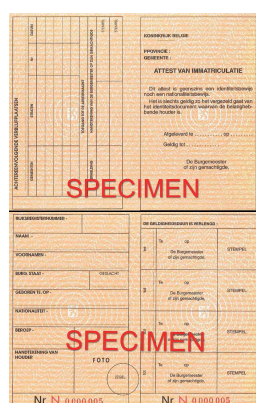
Zorg dat je legaal in België kan verblijven. Draag zorg voor **identiteitsdocumenten**.

Volg lessen rond **taal en inburgering**. Zo leer je de regels en gewoonten van België.

HOEVEEL KOSTEN VERBLIJFSDOCUMENTEN?

Jouw **verblijfsstatuut** bepaalt je identiteitskaart of verblijfsdocumenten.

- Tijdens de procedure (bv. asielaanvraag) krijg je een papieren document. Je kan dan een AI (oranje kaart) aanvragen.

- Mag je langer in België verblijven? (bv. erkend vluchteling) Je krijgt een A-kaart.

Een overzicht van alle kaarten vind je hier:

www.vreemdelingenrecht.be/verblijfsdocumenten

Een nieuwe verblijfskaart kost tussen **€15 en €50**. Voor kinderen (-12 jaar) betaal je minder. Kijk op de website van jouw gemeente hoeveel een document kost.

Let goed op **de vervaldatum**. Je moet het document regelmatig vernieuwen.

Bijvoorbeeld na 8 maanden of na 1 jaar.

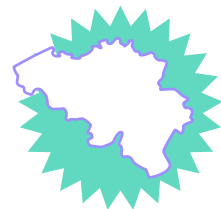
Heb je snel een nieuwe kaart nodig? Je betaalt meer.

Je moet jouw **verblijfsdocument altijd bij jou** hebben.

Toon je jouw documenten niet aan de politie? Je kan een boete krijgen.

Is jouw kaart **verloren of gestolen**? Verwittig de politie. Laat een nieuwe kaart maken bij de gemeente. Hoeveel dit kost, hangt af van je gemeente.

Wil je ook de **Belgische nationaliteit aanvragen**? Dit kost ongeveer €1000.

HOVEEL KOST EEN INBURGERINGSTRAJECT?

In Vlaanderen moeten bijna alle volwassen nieuwkomers van buiten de EU+ een inburgeringstraject volgen.

Verblijf je al langer in België? Jij kan ook een inburgeringscursus volgen.

Lees de info in jouw taal: link.budgetinzicht.be/inburgeringstraject

Je inburgeringstraject heeft **4 opdrachten**:

- 1 Cursus maatschappelijke oriëntatie**
Je volgt les over het leven en de regels in Vlaanderen.
Meer info en video over de cursus: link.budgetinzicht.be/integratiecursus

- € De cursus en het examen kosten €180.
Moet je het examen opnieuw doen? Dit kost €90.

- 2 Cursus Nederlands (NT2)**
Je volgt taal-les Nederlands.

- € De cursus en het examen kosten €180.
Moet je het examen opnieuw doen? Dit kost €90.
Je moet ook boeken kopen.

Kan je dit niet betalen? Vraag om een **vrijstelling of sociale correctie**.
Je moet niet of minder betalen.

- 3 Zoek werk of een opleiding.**
Schrijf je in bij VDAB (in Vlaanderen) of Actiris (in Brussel).
zie fiche [werkloosheid](#)

- € Dit is gratis.

- 4 Doe een participatietraject.**
Dit is een stage of vrijwilligerswerk.

- € Jij krijgt geen geld voor je werk. Soms krijg je een vergoeding voor je kosten.
Bijvoorbeeld: Je tramticket naar je werk.

Volg je geen inburgeringstraject of behaal je geen attest van inburgering?

Je kan **een boete** krijgen van €250.

HULP IN JE BUURT

Zoek je hulp bij je geldzaken of budget?
Heb je een **vraag** over alleen wonen?
Vind je administratie **moeilijk**?

Deze **diensten** helpen:

- Het CAW (Centrum Algemeen Welzijnswerk)
- Het JAC (jongerenaanbod van het CAW)
- het OCMW of Sociaal Huis

Zoek een kantoor in jouw buurt.

HET CAW (CENTRUM ALGEMEEN WELZIJNSWERK)

► Bekijk de video over het CAW

https://link.budgetinzicht.be/video_caw

► Wat doet het CAW?

Het CAW helpt mensen met moeilijke dingen in hun leven.
Bijvoorbeeld:

- Je hebt problemen thuis.
- Je hebt ruzie met familie of vrienden.
- Je hebt problemen met geld of schulden.
- Je hebt geen huis.
- Je voelt je niet veilig.
- Je bent slachtoffer van geweld.
- Je bent vaak verdrietig.
- Je hebt vragen over wetten en rechten.

► Hoe helpt het CAW?

- luistert goed naar elke vraag
- geeft informatie en advies
- helpt zoeken naar de beste hulp
- helpt met praktische dingen (bijvoorbeeld een brief schrijven)
- verwijst je door naar andere hulp als dat nodig is

► Waar vind ik een CAW?

Er zijn CAW's in heel Vlaanderen en Brussel.
Je vindt een CAW-huis in je buurt via www.caw.be.

Je kan vaak zonder afspraak binnenlopen tijdens de openingsuren.
Soms moet je een afspraak maken.

Je kan ook mailen of chatten met een hulpverlener van het CAW.
Je kan bellen naar dit gratis nummer: 0800 13 500.

► Hoeveel kost het?

De hulp van het CAW is **meestal gratis**.

HET JAC (JONGERENAANBOD VAN HET CAW)

► Wie kan terecht in het JAC?

Het JAC is er voor **jongeren tussen 12 en 25 jaar**.

► Hoe helpt het JAC?

Je kan met **al je vragen** terecht bij het JAC.

Bijvoorbeeld vragen over:

- geld
- je voelt je niet goed
- problemen op school
- werk
- wonen

Het JAC zoekt samen met jou naar een oplossing voor je probleem.

Wil je liever niet praten over je problemen, wil je wel bij andere mensen zijn?

Ga dan langs in een **OverKop-huis**.

► Waar vind ik een JAC?

Je vindt een JAC in jouw buurt via www.jac.be.

Je kan er zonder afspraak binnenlopen tijdens de openingsuren.

Je kan ook mailen of chatten met een hulpverlener van het JAC.

Je vindt een **OverKop-huis** in jouw buurt via www.overkop.be.

► Hoeveel kost het?

De hulp van het JAC en OverKop is gratis.

HET OCMW

OCMW is het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn.
CPAS of Centre Public d'Action Sociale is de Franse naam.

► Wie kan terecht in het OCMW?

Iedereen heeft recht op hulp. Het OCMW zorgt dat **iedereen** in België **goed** kan **leven**.

Je moet wel aan een paar regels voldoen:

- Je woont in België.
Ben je niet legaal in België? Dan krijg je alleen dringende medische hulp.
- Je hebt niet genoeg geld om goed te leven.
- Soms zijn er nog andere regels, afhankelijk van de hulp die je vraagt.
Bijvoorbeeld: voor geld moet je meestal ouder dan 18 jaar zijn.

Het OCMW kijkt of je aan alle regels waar zijn voor jou.

Ben je **niet akkoord** met de beslissing? Je kan naar de rechter gaan.

► Hoe helpt het OCMW?

Het OCMW helpt mensen bij verschillende problemen.

- Hulp bij **wonen**. Bijvoorbeeld: Je hebt geen huis. Je kan de huur moeilijk betalen.
- Hulp bij **geld**. Bijvoorbeeld: Je hebt niet genoeg geld voor eten of medicatie.
Soms krijg je een leefloon.
- Hulp bij **papieren**. Bijvoorbeeld: Het OCMW helpt met een moeilijk formulier.
- Hulp bij **gezondheid**. Bijvoorbeeld: Je moet naar de dokter, maar je hebt geen geld.

Het OCMW luistert goed naar elke vraag en zoekt de beste hulp.

► Waar vind ik een OCMW?

Elke gemeente in België heeft een OCMW.

Je moet naar het OCMW van de **gemeente waar je woont**.

Zij helpen je of sturen je naar de juiste plaats.

Je kan je hulpvraag ook online sturen via www.ocmwonline.be.

Let op: het OCMW in jouw gemeente heeft soms een **andere naam**.
Sociale dienst, Sociaal Huis, Dienst Welzijn of nog anders.

► Hoeveel kost het?

De hulp van het OCMW is **meestal gratis**.

Bekijk de video over hulp van het OCMW in Nederlands - Frans - Duits:

link.budgetinzicht.be/video_hulpOCMW

INTERESSANTE WEBSITES

Wil je meer info over **asiel, werken en wonen in België?**

► www.fedasilinfo.be (in verschillende talen)

fedasil

Wil je meer info over **geldzaken?**

► www.budgetwijzer.be

**Budget
wijzer.be**

► www.watwat.be

**WAT
WAT**

► www.mijngeldenik.be

 **mijngeld
& ik**

